

NOVA LECTURA DE LA INSCRIPCIÓ IBÈRICA DE LA JONCOSA (JORBA, BARCELONA)

Resum: Aquest article presenta la nova lectura de la inscripció ibèrica de La Joncosa després del procés de restauració. La longitud d'aquest text és excepcional, prop de 350 signes en deu línies, especialment si tenim en compte que és una inscripció feta abans de la cocció sobre una gerreta de ceràmica grisa. Aquest text no encaixa en cap dels models coneguts d'inscripcions ibèriques. Tot i la seva longitud, el seu estil és més proper als textos curts sobre ceràmica, objectes personals i esteles, que no als textos llargs sobre plom.

Paraules Clau: Llengua ibèrica, escriptura ibèrica, inscripció ibèrica, text ibèric.

Abstract: This paper presents the new reading of the Iberian inscription of La Joncosa after the restoration process. The length of this text is exceptional, there are nearly 350 signs spread over ten lines, especially when we remember that the inscription was made before heating a gray ceramic vase. This text does not match any of the known models of Iberian inscriptions. Despite its length, the style of this text is closer to that of short texts on ceramic, personal objects and steles, than to that of long texts on lead plaques.

Key words: Iberian language, Iberian script, Iberian inscription, Iberian text.

Resumen: Este artículo presenta la nueva lectura de la inscripción ibérica de La Joncosa después del proceso de restauración. Esta jarrita de cerámica gris apareció el año 1999 en una excavación de urgencia en La Joncosa (Jorba, Anoia, Barcelona), un establecimiento rural con una cronología que va desde el siglo IV a.C. hasta principios del s. I a.C. Procede de un contexto secundario, ya que apareció entre los materiales acumulados dentro de una cisterna amortizada a finales del s. II a.C. El signario utilizado es el de las leyendas monetales de los ss. II y I a.C. La inscripción ocupa diez líneas con cerca de 350 signos y fue realizada antes de la cocción sobre la pared externa. La longitud de esta inscripción es excepcional, tanto en términos absolutos, como especialmente si se tiene en cuenta el tipo de soporte y la técnica de incisión, y no encaja en ninguno de los modelos de texto hasta ahora conocidos en lengua ibérica, aunque cabe suponer que tendría algún tipo de función cultural, quizás estemos ante el texto ibérico que más se acercaría a la categoría de creación literaria.

Se ofrece una breve versión del artículo en castellano al final del texto, en las pp. 157-159

Palabras Clave: Lengua ibérica, escritura ibérica, inscripción ibérica, texto ibérico.

INTRODUCCIÓ

La inscripció està realitzada sobre una gerreta de ceràmica grisa que va aparèixer el 1999 en una excavació d'urgència a La Joncosa (Jorba, Anoia, Barcelona). La gerreta té dues nanses i unes dimensions de 16 cm d'alçada, 14'5 cm de diàmetre exterior de la boca i 5 cm de diàmetre del peu (fig. 2). El jaciment de La Joncosa és un establiment rural amb una cronologia d'ocupació que aniria des del segle IV aC fins a principis del s. I aC, tot i que el seu estudi encara no ha finalitzat. La gerreta procedeix d'un context secundari, atès que va aparèixer entre els materials acumulats dins d'una cisterna amortitzada a

finals del s. II aC, ja que els materials més moderns són fragments d'àmfores Dressel 1A. La restauració ha posat de manifest un defecte en la seva confecció, ja que una de les nanses està significativament torta (fig. 2a). Així doncs, s'ha de contemplar la possibilitat que la peça fos considerada defectuosa i que fos amortitzada abans de ser utilitzada per la funció per la qual s'hagués creat.

La inscripció ocupa deu línies i va ser realitzada abans de la cocció a la paret externa. La primera línia, realitzada pràcticament sota la vora del llavi, està girada 180° respecte de la resta i només ocupa una tercera part de l'espai disponible. Sembla que aquesta línia hauria estat realitzada amb la gerreta situada de cap per avall, mentre que la resta ho haurien estat amb la gerreta en posició natural, així doncs és possible que fos la darrera línia en ser escrita. La relació concreta d'aquesta línia amb la resta del text no és clara. Les dues línies següents es desenvolupen de forma contínua a llarg del coll, mentre que les set darreres línies es divideixen en dues columnes separades per les nanses.

El signari usat (Untermann, J. MLH III, p. 246) és bàsicament el que apareix a les llegendes monetàries dels ss. II i I aC: **a2, ba1, be2, bi3, bo1, e1, i2, ka1, ke1**, MLH II **ki4, ko1, ku1, ll, n2, ml, ol, r1, f1, s1, s3, ta1, te1, ti4, to1** i **u4**. Aquest text podria ser el paradigma dels textos no duals, ja que totes les variants usades són simples. Cosa que és coherent amb la cronologia estimada, ja que a partir de principis del s. II aC, coincidint amb la conquesta romana del territori ibèric, l'ús del sistema dual, que permet diferenciar les oclusives sordes de les sonores, és residual entre els ibers (Rodríguez Ramos, J. 2001b, p. 35; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 971).

En el primer estudi d'aquesta inscripció (Panosa, M.I. 2002, p. 333) ja s'indicava que les dificultats de lectura conferien un caràcter provisional a l'estudi a l'espera de la restauració de la peça. Aquest fet es va produir a finals del 2003 i aquest treball se n'ha beneficiat, tot i que el primer esborrany de la nova lectura procedeix de diverses inspeccions anteriors a la restauració¹. A més de presentar la nova lectura del text, en aquest article s'analitzen les unitats que el podrien estar formant,

NOVA LECTURA²

1	barete · ífe · oskaistire · tikitinte	
2	iekate · éfokate · egiarní · banmní · iekate[c6/8]nite · banikate · luíunbaker	
3	éfokarní · banitegidane · nitekedane · +[c3/4]kalímsedane · banitegidane	
	1	2
1	éfate · éfokar · níe · ofosubeta	banegie · seafmébedane · [-]afbamebedane
2	te · éfokarní · bamnífer · sanmí	anmítare · nitebeda[ne ·]ineftoo
3	[c3/5]bidebaírmí · akari.betainei	teikír · iustir · basetír[--]suekate
4	[c7/9]kašírte · binmí	lakuguse · éfate · sur[-]te · bankite
5	[c2/4]+r+[c3/5]i .toíbos · bankite	ka[ś]tír · sikeikanśar . ger[e]iskar · +++[c0/2]
6	[c2/3]nmí.bar[c3/5]mí . seneurēbas	kašírte · alikikila · ofosubeta[c0/4]
7	[c2/4]te · ile+[c3/5] binmí · nie	karasatiti · bidirikate · akari · ka[c0/4]

¹ Agraeixo a Jordi Enrich (Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia) les facilitats per inspeccionar la peça, així com les informacions d'Àngels Jorba (Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya) sobre el pro-

cedés de restauració i de Josep Serra (Atena 2000) sobre el jaciment.

² Es representen per defecte els sil·labogrames oclusius amb la variant sorda, excepte quan els paral·lels en

1	⊕ΝΛΣΑ:⊕ΔΑΣΑΝΨΗ:⊕ϞΛ:⊕ϞΔ	
2	ΝεΛ⊕:ε⊕ΗΑ⊕:εΝΔΔΝΝ:ΙΝΝΝ:ΝεΛ⊕[c6/8]ΛΝ⊕:ΙΝΝΛ⊕:ΔΛΝΛΝΛ εΔ	
3	ε⊕ΗΑΔΝΝ:ΙΝΝ⊕ΝΝε:ΝΝ⊕ΧΝε:⊕[c3/4]ΔΛΝΝεΧΝε:ΙΝΝ⊕ΝΝε	
	1	2
1	ε⊕⊕:ε⊕ΗΑ⊕:ΝΝε:ΗΟΗΣΑΧ	ΙΝεΝε:εεΔ⊕εΧΝε:[-]⊕ΙεΝΝε
2	⊕:ε⊕ΗΑΝΝ:ΙΝ⊕εΔ:εΔΝΝ	ΔΝΝΧΔε : ΝΝ⊕Χ[Νε:]ΝΝε⊕ΨΗ
3	[c3/5]⊕⊕ΝΝ:ΔΔΝ:ΧΝΝεΝ	⊕ΝΝ⊕:ΝΝεΔ:εε⊕[- -]εΔεΛ⊕
4	[c7/9]ΔΝΝ⊕⊕:ΓΝΝ	Δ⊕⊕ε: ε⊕⊕: εΛ⊕[-]⊕:ΙΝΝ⊕
5	[c2/4]+⊕+[c3/5]Ν:⊕⊕ε: ΙΝΝ⊕	Δ[Μ]⊕⊕:εΝ<ΝΛΝΜΔ⊕:ε⊕[ε]ΝεΛ⊕:+++[c0/2]
6	[c2/3]ΔΝΝ:⊕[c3/5]ΝΝ:εεΝεΔ⊕εε	ΔΜ⊕⊕: ΔΛΝΝΛΔ: ΗΟΗΣΑΧ[c0/4]
7	[c2/4]⊕:ΝΛε+[c3/5]ΓΝΝ :ΝΝε	ΛΔεΔε: ΓΥΔΝΛ⊕: ΔΔΔΝ:Λ[c0/4]

FIGURA 1. *Dibuix idealitzat de la inscripció*

s'indiquen els paral·lels amb d'altres textos i, quan es factible, es plantegen hipòtesis d'interpretació, que en molts casos seran inevitablement especulatives tenint en compte l'estat actual de coneixement de la llengua ibèrica. Addicionalment, en els annexes s'analitzen des d'una perspectiva general alguns temes de morfosintaxi ibèrica relacionats amb el text de La Joncosa, als que es remet des del text quan s'analitza un segment que hi podria tenir relació.

LA LÍNIA INVERTIDA

1.ª LÍNIA: **barete** · **ife** · **oskaistire** · **tikotinte** (fig. 3-4)

En el tercer segment el segon signe **sl** podria ser un **ke1** i el signe **ti4** podria ser **bol**.

barete (fig. 3).- En aquest text, els finals de segment en **te** (Annex 12) són els més freqüents (30%), cosa que convida a aïllar aquest morf (Untermann, J. MLH III, p. 177). Si fos així, restaria un nucli **bare** que no tindria paral·lels clars en textos ibèrics. L'alternativa d'interpretar-lo com a antropònim no sembla gaire probable³ tot i que estrictament podria estar format per **bar**, potser present a **barton** (F9.7⁴), **bartun** (F9.5) (Faria, A. M. de 1991, p. 83) entre d'altres possibilitats, i per **ede** (Untermann, J. MLH III, p. 221; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 260), encara que **ede** ha aparegut, fins ara, sempre en posició inicial de composició.

llatí, grec, grecoibèric i ibèric dual permeten pensar que plausiblement la sonora era la (més) usada en el segment en qüestió. Els signes amb alternatives de lectura es representen subratllats. En el dibuix idealitzat (fig. 1), els signes puntejats presenten dificultats de lectura, però la seva identificació sembla clara. Els guions representen signes perduts i els signes entre gafets [], signes reconstruïts pel context. Els signes + representen signes no identificats.

³ Com passa amb aquest primer segment, en altres segments, en funció de la segmentació triada, s'hi podrien identificar alguns possibles formants antropònims i combinant-los, algun antropònim. Tot i així, cal tenir

en compte que, especialment en textos llargs, no és fàcil distingir un antropònim d'un teònim, topònim o d'un compost o estructura complexa del lèxic comú.

⁴ Les referències a inscripcions publicades corresponen al corpus d'Untermann (MLH). Les que comencen per A a MLH I, les que comencen per B a MLH II, les que comencen per C, D, E, F, G i H a MLH III i les que comencen per K a MLH IV. Les referències que comencen per * corresponen a inscripcions amb codi MLH, però encara no editades. En aquest cas i per altres textos no inclosos a MLH es dona la referència bibliogràfica específica.

ife (fig. 3).- L'element **ife** (Annex 4) també es documenta com a element aïllat en un plom (F9.5) de la Punta d'Orlell (La Vall d'Uixó): **ife · bodotás**. Alguns investigadors (Untermann, J. MLH III, p. 181; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 53) han proposat interpretar-lo com un pronom o adjectiu demostratiu d'arrel **if** amb un morf **e** (Annex 2) i que en la forma **írika**⁵ podria *concordar* amb el suposat nom, **iunstir** (Annex 16) al que precediria: **ír + ika · iunstir + ika**⁶ (F9.7 i *C1.24, Sanmartí, E. 1988, p. 106). Cal assenyalar que aquest cas podria ser similar al de **ír + e · oskaistir + e**.

oskaistire (fig. 3-4).- En aquest text, els finals en **e** són els segons més freqüents (25%), cosa que convida a aïllar aquest morf. El fragment **oska** coincideix amb el nom d'una ciutat coneguda per les fonts clàssiques i per llegendes monetàries: OSCA (CNH, p. 213), encara que no hi ha cap indicatiu que faci pensar en la presència d'un topònim i per tant la semblança podria ser casual. El final del possible element **oskaistir** recordaria el del freqüent **iunstir** i reforçaria el paral·lel de **ír + ika · iunstir + ika** (F9.7 i *C1.24, Sanmartí, E. 1988, p. 106) amb **ír + e · oskaistir + e**.

tikotinte (fig. 4).- Si identifiquéssim un dels morfs representats per **te**, aleshores **tikotin** recordaria el segment **tikobe+** de l'estela (D2.1) de La Roca (Sant Hipòlit de Voltregà) que admetria ser interpretat com a antropònim pel context d'aparició. A més, **din** és un final comú de formants antropònims com **adin** o **bedin**.

LES DUES LÍNIES SUPERIORS

2.ª LÍNIA: **iekate · éfokate · egiarmí · banmí · iekate**[c6/8]**nite · banikate · luíunbaker** (fig. 5-10)

El traç vertical que apareix sota el punt superior del separador que segueix al segment **egiarmí** podria ser secundari o bé un error de traçat. El penúltim signe no és clar, podria ser un signe **r** mal traçat, però tant la repetició del signe, com el fet que els traços no arribin a connectar, no fan gaire probable aquesta opció. Alternativament, podrien ser dos signes, un **ke** curvilini i un signe **ba**, o potser només un signe **ke** si el traç vertical fos secundari. Potser la superficialitat dels traços dubtosos és un indicatiu d'un intent d'esborrat no reeixit.

iekate (fig. 5).- Es podria aïllar un possible nucli nominal **ie**, ja que els finals en **kate** (Untermann, J. MLH III, p. 168) són freqüents en aquesta línia, **éfokate** i **banikate**, i en altres textos quasi sempre segueix a un clar antropònim (Annex 11), com al plom de Palamós (C4.1): **bilosbas + kate**, **belestar + kate**, etc. L'arrel **ie** recorda la seca **iešo** (A10) i també podria aparèixer al segment **ieike** del plom d'Enserune (*B1.373) (Solier, Y. - Barbouteau, H. 1988, p. 83; Untermann, J. 1996a, p. 94), ja que es troba entre segments acabats en **ike**.

éfokate (fig. 5).- Els finals en **kate** semblen definir un nucli nominal **éfo**. Si bé els segments similars de les línies següents semblen delimitar un nucli estable en aquest text: **éfoka**.

L2	ieka	te	.	éfoka	te	.	egi	ar		mí	.	ban	mí
L3				éfoka				(a)r		mí			
C1 L1	éfa	te	.	éfoka				(a)r	.	mí	e		
C1 L2]	te?	.	éfoka						mí			

⁵ Representaré en negreta cursiva els textos plausiblement duals (Ferrer i Jané, J. 2005, p. 957), en negreta rodona la resta de textos en signari ibèric, en cursiva els textos en alfabet grecoibèric i en majúscula els textos en llatí.

⁶ Els separadors existents en origen s'indiquen amb un punt · entre espais i la segmentació subjectiva amb un signe + entre espais.

El nucli **éřoka** sembla actuar com un nom, atès que precedeix morfcs que habitualment segueixen a antropònims, **(a)r** (Annex 1), **mí** (Annex 6) i **te** (Annex 12), però podria coincidir amb el nucli del paradigma d'**éřoka** (Annex 13), que sol aparèixer en la forma **(b)i + d(e) + éřok(a) + an**, que es considerat unànimement verbal per la seva complexitat morfològica i amb el que **éřoka** hauria de compartir algun tret semàntic.

egiar mí (fig. 6): La seva segmentació és clara: **egiar + mí**. L'element **egiar** (Annex 14) quan apareix en textos curts en l'esquema NP + **d(e) + egiar** s'interpreta com a marca d'autoria, ja que hi ha un cert consens en considerar que indica que el responsable de la producció de l'objecte és la persona identificada amb l'antropònim que va seguit del morf **te**, de forma similar a l'esquema llatí NP + FECIT. Al seu torn, el morf **mí** apareix majoritàriament en textos curts sobre ceràmica i sobre esteles, bàsicament en l'esquema NP + (**{ar / en}** + (N)) + (**mí**)⁷ que s'interpreta com a marca de propietat, ja que hi ha un cert consens en considerar que indica que el propietari de l'objecte de classe N és la persona identificada amb l'antropònim, el difunt en el cas d'esteles. Ara bé, l'ús de **mí** els dos darrers segments, **éřokate · egiar mí** no encaixa en l'esquema de propietat, sinó en l'esquema d'autoria ampliat: NP + **d(e) + egiar + mí**, on el morf **mí** hauria de representar l'objecte produït, és a dir la gerreta, i per tant podria estar actuant com un pronom, potser personal de la 1^a persona (Annex 6). Aquest esquema està poc documentat, però un dels exemples més clars és el text del punxó d'ós de La Peña de las Majadas (Castelnuovo, Teruel): **neřsetikan + d(e) + egiar + mí** (F15.1). Tot i que la interpretació d'**éřoka** com a antropònim no és clara, potser es podria pensar en un apel·latiu relacionat amb la semàntica de les formes verbals del paradigma d'**éřoka**.

ban mí (fig. 7).- La seva segmentació és clara: **ban + mí**. El morf **ban** (Annex 5) esporàdicament actua com a formant antroponímic, però normalment sembla actuar com a determinant, acompanyant possibles noms comuns, o com a pronom, integrat en possibles formes verbals. L'ús de **ban mí** en aquest text encaixaria en un possible esquema (N) + **ban + mí**, on **ban** podria estar actuant com un pronom representant el nom comú elidit, mentre que la funció de **mí** (Annex 6) hauria de ser la mateixa que en l'esquema de propietat. La presència de **ban mí** darrera de l'esquema d'autoria permet establir un interessant paral·lel amb l'esquema de propietat de la 1^a línia de la tortera (C4.2) de Palamós. Potser en aquests casos **ban mí** fos un reforç estilístic que no aportés cap altra matís semàntic significatiu als ja expressats pels esquemes als que precedeix.

Propietat	C4.2	tigirsbalaur		.		ar	mí	.	ban	mí
Autoria	Joncosa L2	éřoka	te	.	egi	ar	mí	.	ban	mí

iekate (fig. 7).- Segment idèntic al primer d'aquesta línia.

]nite (fig. 8).- S/C.

banikate (fig. 9).- El començament **bani** posa en relació **banikate** amb els segments **banite-gidane** de la línia següent. Els morfcs finals **kate** (Annex 11) haurien de ser els mateixos que apa-

⁷ Els antropònims s'abreugen com NP, els noms comuns com N, els nuclis verbals com V i les expressions numèriques com Num. Altres elements s'identificaran com X, Y, etc. en funció de l'esquema. Els elements es

separen mitjançant un signe + entre espais. Entre parèntesis s'indiquen parts d'elements, elements i subesquemes opcionals. Les alternatives es separen amb una barra inclinada /. Les claus {} s'usen per agrupar elements.

reixen als segments **iekate** i **érokate** d'aquesta mateixa línia, potser doncs **banika** correspondria als possibles **ieka** i **éroka**, tots tres amb el morf **te**. I tots tres podrien compartir el morf **ka** (Annex 11) a partir dels nuclis **bani**, **ie** i **éro**, per als que es pot suposar un caràcter nominal, tenint en compte la presència habitual de **kate** darrera antropònims. En el cas de **bani** aquest fet aniria en el mateix sentit que la seva alternança amb antropònims en els paradigmes de **mbar** (Annex 15) i **egi** (Annex 14).

lušiunbaker (fig. 10).- **luš**, recorda els antropònims LVSPANAR (TS) i LVSPANGVB (TS). **iun** apareix en un segell de Badalona (Panosa, M.I. 1993, p. 194, n.º 11.10), on s'hauria d'interpretar com un antropònim abreujat, i almenys a **bilosiun** (F17.2) sembla estar en posició de formant antroponímic (Faria, A. M. de 1997, p. 110; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 262). Les alternatives de lectura dels signes finals, totes conflictives, són: **barr**, **bakebar**, **baker**. Per la darrera hi ha un paral·lel: **atabager** en un plom (C2.3) d'Ullastret.

3.ª LÍNIA: **érokarmí** · **banitegidane** · **nitekedane** · **n**_[c3/4]**kalim̄sedane** · **banitegidane** (fig. 5-10)

El primer signe del segment incomplet podria correspondre a un signe **i**, **n**, **ta**, **l** o **ka**.

érokarmí (fig. 5).- Segment relacionat amb un de la 2ª línia, **érokate**, un de la 1ª línia de la 1ª columna, **érokar**, i un altra de la 2ª línia de la 1ª columna, **érokamí**. Sembla una combinació del ja conegut **éroka** amb (a)r (Annex 1) i amb **mí** (Annex 6) i encaixaria en un dels esquemes de propietat: NP + ar + mí. Si a la 2ª línia **éroka** es troba en posició compatible d'identificar l'autor de la gerreta, en aquest segment apareix en posició compatible d'identificar el propietari.

La resta de segments d'aquesta línia defineixen un esquema repetitiu, que té algunes correspondències amb l'esquema que defineixen les dues primeres línies de la 2ª columna:

ba	ni	te		egi	dane
	ni	te		ke	dane
	n [i	te]	[c1/2] kalim̄	se	dane
ba	ni	te		egi	dane

banitegidane (fig. 6).- El fragment **banite**⁸ és freqüent en les ceràmiques pintades del Puig de Sant Miquel (Llúria), on s'integra en els paradigmes de **mbar** (Annex 15) i **egi** (Annex 14) d'esquema simplificat {**bani** / **bi** / NP} + (te) + V, en el que es podrien integrar la majoria de les formes del paradigma de **éroka** i afins (Annex 13). Entre el conegut **banite** i el repetitiu **dane** es pot aïllar un probable nucli **egi** que permetria integrar la forma **banitegidane** en el paradigma d'**egi**, que està basat en **egiar** i complementat amb **egien** (K28.1) i **bidegian** (*B3.2) (Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 91). Així doncs, l'esquema definit pels segments **banitegidane** i **nitekedane** d'aquesta línia i **nitebeda**[ne de la 2ª línia de la 2ª columna podria ser (ba) + ni + te + V + dane. Aquest esquema podria ser de tipus verbal, tant per la seva intrínseca complexitat morfològica com per les simetries amb els altres esquemes considerats verbals.

⁸ **banite** apareix com a segment aïllat: **kares** + **ir** + **de** + **egiar** · **banite** · **kar**[(F13.3). A principi de segment: **bitinba** · **banite** + **mbar** · **ban** (F13.11) i potser]**ar** · **te** +

mbar + **ese** · **banite**[(F13.25). I a final de segment: **kares** + **banite** · **egiar** (F13.5), **ni** + **šuni** + **banite**[(F13.33) i potser **ba**]n_{ite} · **mbar** [(F13.40).

F13.5	ceràmica	·	<i>kares</i>		<i>ba</i>	<i>ni</i>	<i>te</i>	·	<i>egi</i>	<i>ar</i>	·	
*B3.2	plom			·	<i>b</i>	<i>i</i>	<i>d(e)</i>		<i>egi</i>	<i>an</i>	·	
F15.1	punxó d'ós				<i>neřetikan</i>		<i>d(e)</i>		<i>egi</i>	<i>ar</i>		<i>mi</i>
F13.11	ceràmica			·	<i>ba</i>	<i>ni</i>	<i>te</i>		<i>mbar'</i>		·	<i>ban</i>
F13.16	ceràmica				<i>b</i>	<i>i</i>	<i>de</i>		<i>mbar'</i>			+ [
F14.1	estela				<i>basibalkar'</i>				<i>mbar'</i>			<i>mi</i>
*B7.38	plom		<i>salir</i>		<i>b</i>	<i>i</i>	<i>d(e)</i>		<i>erok</i>	<i>an</i>		
(Velaza, J. 2003)	plom				<i>šalaiařgis</i>		<i>d(e)</i>		<i>erok</i>	<i>an</i>	·	<i>šalir oIII</i>

Els finals repetitius en **dane** recorden els finals *bedane(r)* i *bidane* d'alguns segments de les ceràmiques de Lliria⁹ i també els finals en **tan** (Orduña¹⁰, E. 2006, p. 202) d'alguns segments en ploms¹¹. Potser els finals en **dane** inclouen el morf **an** que tan clarament s'identifica en l'esquema (**b**) **i** + **d(e)** + V + (**an**) del paradigma de **eroka** i afins.

La segmentació habitual (Untermann, J. MLH III, p.160 i p. 161) de *banite* ha estat **ban** (Annex 5) + **ite**, però pel paral·lel amb el segment següent, *nitekedane*, sembla que s'hauria de segmentar **ba** + **nite** i per tant aïllar un morf **ba** (Annex 8), tot i que no es pot descartar que s'hagi produït l'assimilació de la nasal i que la segmentació sigui **ba(n)** + **nite**. Si fos **ban**, aleshores es podria pensar en un esquema similar al definit per la forma **banbide**[que podria encaixar en el primer esquema del paradigma d'*eroka* (Annex 13) de forma similar al segment **basbideřo**[(*H0.1) (Untermann, J. 1998, p. 13). Si fos **ba**, tot i que s'ha plantejat en casos similars que **ba** fos un morf verbal, sembla que **bani** hauria de ser de tipus nominal, ja que en el segment *banikate* de la 2^a línia, on **bani** va seguit dels morf **kate** propis d'antropònims i tant la seqüència **bani** com la seqüència **bi**, alternen amb antropònims en els paradigmes d'*mbar'* i *egi*.

L'alternança **bi** / **i** del paradigma d'*eroka* i l'alternança **bani** / **ni** en aquest text, juntament amb els paral·lelismes combinatoris de **bani** i **bi** en possibles paradigmes verbals, permeten plantejar la hipòtesi de l'equivalència funcional dels morf **b** i **ba**, i tenint en compte la seva semblança formal, que potser fossin al·lomorfs d'un mateix morfema **b(a)**.

Si **te** (Annex 12) fos el morf que en d'altres esquemes actua de marca d'agent, aleshores **ni** (Annex 9) podria ser un pronom personal o el seu equivalent en forma de morf de persona-nombre. En aquest text, **ni** i **mi** podrien alternar en el parell, **mie** (**mi** + **e**) i **nie**¹² (**ni** + **e**), i potser també en el parell **banikate** / **banifer**, però en general l'ús d'un i altre es pot diferenciar clarament perquè **mi** no combina amb **te** en la forma ***mite** i **ni** no combina amb antropònims en l'esquema ***NP** + **ni**. La presència de **ni** i **i** en posició compatible amb la funció de pronoms o morfemes de persona-nombre

⁹ *iunstir' · toli[r + bi] + dane* · (F13.5),]*ne · bene* + *be + dane + r · iums[tir* (F13.12),] · *tolir + bi + dane + tarkusi*[(F13.27),]*bene + be + dane + r · unsir* · + [(F13.28),]*okum + be + dane* · [(F13.43),]*be + dane*[(F13.73). d'esquema conjunt {*tolir* / *bene* /]*okum*} + **b{e/i}** + **dane** + (**r**) freqüentment amb variants d'*iunstir* al voltant.

¹⁰ Agraïxo a Eduardo Orduña Aznar que em facilités una còpia en pdf de la seva Tesi Doctoral «Segmentación de textos ibéricos y distribución de los segmen-

tos», així com els seus comentaris a una primera versió d'aquest article que han contribuït a millorar el resultat final.

¹¹ Entre d'altres: *idirogedetan* (*C1.24) (Sanmartí, E. 1988, p. 106), *bideřoketan* (F9.1B) i *banitiradan* (*C1.24) (Sanmartí, E. 1988, p. 106), la lectura *banitirán* d'Untermann (1996, p. 87) és una errata.

¹² La lectura **nie** és la més probable al meu parer, però no es pot descartar la lectura **mie**.

permetria especular¹³ sobre la possible relació d'aquests morfemes amb els pronoms bascos de primera i segona persona del singular «ni» i «(h)i»¹⁴. Si aquesta línia esdevingués correcta, aleshores també caldria explorar la possible relació del morf **gu(f)s** (Annex 7) amb el pronom personal de la 1ª persona del plural en basc «gu», així com la possible relació dels morfemes **su**¹⁵ i **śu**¹⁶ amb el pronom personal de la 2ª persona del plural en basc «zu».

nitekedane (fig. 7).- Si l'anàlisi del segment anterior com a forma verbal de nucli **egi**, fos correcta, aleshores caldria aïllar un nucli **ke** o potser **(e)ke**.

n[c3/4]**kalińsedane** (fig. 8).- El final en **dane** convida a reconstruir un inici **n**[ite] que l'integraria en el paradigma definit per la resta de segments similars d'aquesta línia, tot i que amb un nucli més complex o amb algun element incorporat. El signe **m** davant de **s** no és gaire normal, potser és un error per **m(e)**, tal com apareix a la 1ª línia de la 2ª columna davant **bedane**. El fragment **kali** apareix en posició compatible de formant antroponímic a una inscripció rupestre d'Osseja (Osseja 2) (Cammajo, P. – Untermann, J. 1990, p. 47, n.º 6) **ordinkali** + **bi** i potser també a un plom del Puig de Sant Andreu (C2.3) **taskali** + **(i)rs**, mentre que en altres casos sembla que podria actuar com a nom comú (Orduña, E. 2006, p. 94): **gali** + **r** + **ike** (*B1.373) (Solier, Y. - Barbouteau, H. 1988, p. 82).

banitegidane (fig. 10).- Segment idèntic al segon segment d'aquesta línia.

LES COLUMNES

Les set línies inferiors s'han de considerar dividides en dues columnes separades pels espais sota les nanses, que serien inhàbils per a l'escriptura i estarien delimitats per línies verticals. Aquestes línies verticals es conserven senceres per una de les nanses, però quasi han desaparegut per l'altra nansa, ja que només se'n conserva un fragment a la 1ª línia que ha estat interpretat com un signe **ba** a *l'editio*

¹³ Les coincidències de forma i significat entre ibèric i basc, quan s'accepten, no són valorades de forma unànime pels investigadors. Així, per Rodríguez Ramos (2002b, p. 198) les semblances entre ibèric i basc són ja suficients per defensar que són llengües de la mateixa família, mentre que de Hoz (2001, p. 357) contempla la doble hipòtesi d'una possible relació genètica, tot i que llunyana i inútil als efectes d'interpretació dels textos ibèrics, o la pertinença d'ambdues llengües a una mateixa àrea tipològica. En canvi, Ballester (2001, p. 21) prefeix parlar d'afinitat (fonètica i morfològica) causada per fenòmens d'àrea lingüística en un grup pirenaic. Finalment, Orduña (2005, p. 503) considera més probable un préstec lingüístic que el parentiu genètic, quan ha de valorar les coincidències entre numerals bascos i els equivalents ibèrics que ell mateix defensa (Annex 3).

¹⁴ Si aquesta hipòtesi fos correcta, el fet que **(ba)ni(te)** sigui pràcticament exclusiu dels textos de ceràmiques pintades, de forma similar al comportament de **mí** sobre objectes personals i esteles, encaixaria amb l'ús de la 1ª persona en textos sobre objectes personals en d'altres epigrafies. Mentre que el fet que **(b)ide** sigui pràcticament exclusiu de textos sobre plom permetria interpretar una part dels textos sobre plom com instruccions de l'emissor al receptor, on les terceres persones podrien en gran part estar explícitament indicades amb el seu nom: NP + **t(e)** + V.

¹⁵ Com a possible formant antroponímic: (Untermann, J. MLH III, p. 228; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 268; Faria, A. M. de 2002, p. 138): **lauřsu** (C3.1) a l'ostrakon del Mas Castellar de Pontós. Tenint en compte les possibles equivalències **borste** / **sisbi** / **sorse** / **śei** amb 'bortz' / 'zazpi' / 'zortzi' / 'sei' (Orduña, E. 2005, p. 502), **su** hauria de ser l'equivalent de 'zu'.

¹⁶ Com a possible formant antroponímic: **atarśu** + **egiar** (Panosa, M.I. 1993, p. 215, n.º 25.1, Untermann, J. 1995, p. 251). Integrat en una forma complexa amb possibles pronoms: **ban** + **m'i** + **(i)te** + **śu**[(F9.5). Darrera d'un aparent antroponim en un esgrafiat rupestre de la Cerdanya que té per únic text **arāmtar** + **śu** (Devesa de Sallent, Bolvir), que podria definir un esquema NP + **śu** per analogia amb l'esquema de propietat NP + **m'i** i que permetria proposar una funció pronominal per **śu**. Agraeixo a Oriol Mercadal (Museu Cerdà de Puigcerdà) que em facilités fotografies de detall d'aquesta inscripció. La lectura de Panosa (2001, p. 515, n.º 2.1) és **tiařambořśu+++**. En un hipotètic esquema NP + **te** + V + **śu**: **bigildiřs** + **te** + **ere** + **śu** en dels ploms (C2.3) d'Ullastret. Faria (2002b, p. 138) considera que els morfemes **su** / **śu** podrien ser l'equivalent ibèric del component XO d'alguns antroponims i teònims aquitans: ANDEREXSO, BAIGORRISO, ILVBERRISO, etc (Gorrochategui, J. 1984, pp. 130, 312 i 337).

princeps Panosa (2002, p. 336). Sembla que la forma més natural tant d'escriure com de llegir el text és per columnes. Addicionalment, s'ha de tenir en compte que el contingut de cada columna és internament coherent, ja que a la 1ª columna són molt freqüents els finals en **mí**, mentre que a la 2ª columna no apareix cap vegada aquest element. Si bé, aquesta distribució també podria estar originada per l'estructura pròpia de cada línia, ja que tant a la 2ª línia com a la 3^a **mí** apareix a la primera meitat, tot i així, no s'aprecia a les línies inferiors cap simetria en els finals de segment tan clara com la dels segments de la 2^a i 3ª línia.

L'ordre de lectura de les dues columnes sembla clarament indicat pel fet que el començament de la 1ª columna coincideix amb el de les línies 2 i 3. A més, les variants d'**éroka** que apareixen al començament de les línies 2 i 3 lliguen amb les que apareixen al començament de les dues primeres línies de la 1ª columna. Tenint en compte que el principi de les línies següents de la 1ª columna ha desaparegut, potser **éroka** apareixia també en alguns dels fragments perduts

Excepte potser en un cas, l'autor no ha volgut trencar segments quan arribava al límit de l'espai delimitat per les nanses, de forma que es poden apreciar espais en blanc al final de moltes de les línies, especialment de la 2ª columna, però també de la 1ª columna.

1.ª C 1.ª L: **érate** · **érokár** · **míe** · **oósubeta**[(fig. 11-13).

L'espai en blanc davant del primer signe, més ample que l'habitual espai entre signes, i la seva posició, pràcticament a sota de la nansa, indica que es tracta del primer segment de la línia.

érate (fig. 11).- Apareix també a la 4ª línia de la 2ª columna. Si suposem una nova ocurrència d'un dels morfms representats pel signe **te**, llavors es podria identificar una arrel **éra**, que no té paral·lels clars, potser **éfatiaré** en un dels ploms (F9.5) de la Punta d'Orlell (La Vall d'Uixó).

érokár (fig. 11).- Podria ser una composició del ja analitzat **éroka** i el morf (a)**r** (Annex 1).

míe (fig. 12).- Aquest element apareix en un vernís negre (B1.45) d'Enserune, **asune** + **mí** + **e**, on Correa (1993, p. 109) identifica un possible nom gal seguit de l'element **mí** (Annex 6) i el morf **e** (Annex 2). El segment final de la darrera línia d'aquesta columna podria ser similar, **nie**, o potser idèntic, **míe**. La presència darrera de **mí** del morf **e**, que apareix en aquest text darrera possibles antropònims com **anmgítar** + **e** i **lakugus** + **e**, seria un indicatiu a favor del caràcter pronominal de **mí**.

oósubeta[(fig. 13).- Apareix també a la 6ª línia de la 2ª columna, **oósubeta**[. L'element **oó** podria estar present al segment **orótis** d'una ceràmica pintada (F13.3) del Puig de Sant Miquel (Llíria), a la llegenda d'una dracma d'imitació emporitana **oóse** (A6.10), al segment **oroikaóir** de la tortera de Sant Julià de Ramis (Burch, J. et al. 2002, p. 151) i al segment **oroikaótor** del plom (*B1.373) d'Enserune (Solier, Y. - Barbouteau, H. 1988, p. 84), on per Faria (1991, p. 87) actuaria com a formant antroponímic. L'element **sube** podria aparèixer a la base d'una ceràmica d'Iesso (Guissona) de text **sube** (Pera, J. 2003, p. 239), que fa factible interpretar-lo com a formant antroponímic, probablement relacionat amb **subake** un dels possibles antropònims citats en l'estela (D15.1) d'Iesso (Guissona) (Guitart, J. et al. 1996, p. 166; Faria, A. M. de 2002a, p. 137). Alternativament, l'element **su** podria aparèixer a l'antropònim **lauósu** (Untermann, J. MLH III, p. 228; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 268; Faria, A. M. de 2002a, p. 138) de l'ostrakon (C3.1) del Mas Castellar de Pontós i l'element **beta**[recordaria el **betainei** d'unes línies més avall o els segments amb final **bedane** de la 1ª línia de la 2ª columna. També seria possible identificar-hi el formant antroponímic **bedan** (Untermann, J. MLH III, 217; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 258).

1.ª C 2.ª L:]**te** · **érokamí** · **bamífer** · **sanmí** (fig. 11-13).

Per posició relativa respecte de la nansa i del primer signe de la línia anterior, el signe **te** hauria de ser el primer o el segon signe. Al final de la línia hi ha espai per afegir-hi un signe.

]te (fig. 11).- Podria ser la continuació del segment **ofosubeta**[: **ofosubeta/te** o potser **ofosubeta[n]/te**. Tot i que alternativament, també podria ser un segment molt curt.

efokami (fig. 11).- És una composició dels ja analitzats **efoka** i **mi**.

banífer (fig. 12).- Potser segmentable com **ba(n)** + **mi** + **(i)fe** + **(e)r**. El segment més similar seria **banmifešu** [d'un dels ploms d'Orlell (La Vall d'Uixó) (F9.5). Aquest dos segments podrien definir una alternança **ba** / **ban**, on és plausible considerar que el primer fos el resultat de la neutralització de **n** davant de **m**, tot i que en aquest mateix text apareix el segment **banmi** a la 2^a línia. A les altres aparicions del possible morf **ba** en aquest text també es donen davant de nasals: **banite** / **nite** (3ª línia) i]**afbane** / **seafme** (1ª línia de la 2ª columna), tot i que és possible també l'existència d'un morf **ba** (Annex 8) no necessàriament relacionat amb l'element **ban** (Annex 5). L'element **mi** apareix fora de la seva posició habitual al final de segment. Potser també s'hi podria identificar l'element **ife** o **if**, present a la 1ª línia i el morf **er** (Untermann, J. MLH III, p. 165), present a **benebedan** + **er** (F13.12 i F13.28). Potser la relació entre **banmi** / **banmi** i **bani** sigui la mateixa que la que hi ha entre **mie** i **nie** i per tant també entre **mi** i **ni**.

sanmi (fig. 13).- De forma similar a **banmi** i **binmi**, sembla compost per **san** i **mi**. Tal com passa amb **ban** i **bin**, també **san** es documenta com a formant antroponímic: **unisan** + **mi** (B1.27) (Untermann, J. MLH III, p. 230; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 267).

1.ª C 3.ª L: [c3/5]**bidebarmi** · **akari** · **betainei** (fig. 11-13).

Del primer signe només n'és visible la part superior, però hauria de ser un signe **bi**, o potser un signe **a**. Entre el signe **te** i el signe **ba** hi podria haver un separador. El darrer signe d'aquest grup hauria de ser un signe **í**, **ku** o **be**. Del següent signe només en resta un traç oblic que podria ser un signe **ta**, **m** o **n**. Si el signe anterior fos **ta**, potser hi podria haver un signe perdut entre els dos darrers. El darrer signe d'aquest grup no s'acaba de llegir bé, però hauria de ser **n** o **i**.

] **bidebarmi** (fig. 11).- Segment de lectura extremadament dubtosa que podria dividir-se en dos,] **bide** i **barmi**, si el possible separador després del signe **te** es confirmés. Els finals en **te** són freqüents, però també ho són els començaments en **bide** a l'inici de segments interpretables com a formes verbals del paradigma d'**efoka** (Annex 13) i afins. El fragment **bidebar** recordaria la forma **bidembar** (F13.16) d'una ceràmica pintada de Lliria que s'integra en el paradigma de **mbar** (Annex 15). L'alternativa de lectura **mi** dels signes finals seria coherent amb la presència d'aquesta partícula en totes les línies d'aquesta columna.

akari (fig. 12).- També apareix a la 7ª línia de la 2ª columna. Apareix en un dels ploms (F20.2) del Pico de los Ajos (Iàtova): **akari** + **salir**. Per analogia amb les llegendes monetàries, Luján (2005, p. 473) interpreta **akari** com a topònim.

betainei (fig. 13).- Aquest segment es podria segmentar **betain** + **ei**. La presència del morf **ei** (Annex 3), que acostuma a formar part d'expressions quantitatives, podria tenir cert sentit tenint en compte que **betainei** podria estar en posició equivalent a **salir**, si posem en relació el parell **akari** · **betainei** amb **akarisalir** i que normalment s'accepta l'equivalència de **salir** amb moneda de plata o similar per la seva presència en monedes de plata. En el mateix sentit, l'element **betain** presenta un final semblant al de l'element **ustain** que s'identifica en un pes de pedra (C8.2) del Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet): **ustainabar** + **ar** + **ban**, on podria ser la indicació del pes (Untermann, J. 2002, p. 9), hipòtesi que podria encaixar amb la hipòtesi d'Orduña (2005, p. 492) d'interpretar **abar** com un numeral (Annex 3). Així doncs, tan **betain** com **ustain** podrien representar alguna unitat de mesura, com **salir** i **kit(a)**, freqüents en monedes de plata, i **et(a)** en monedes de bronze.

1.ª C 4.ª L: [c7/9]**kasirte** · **binmi** (fig. 11-13).

Al final d'aquesta línia hi ha espai suficient per uns dos signes.

kaśírte (fig. 12).- Recorda els segments **kaśírte** i **ka[s]tir** de la 2ª columna. Si el final **te** és un dels morfs representats pel signe **te**, aleshores podríem isolar l'element **kaśír**. Aquest element no té una evident interpretació com a antropònim, tot i que **śír** podria ser una variant dels formants **śir** / **sir** (Untermann, J. MLH III, p. 231; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 267).

binmí (fig. 13).- És una concatenació de **bin** i **mí** i recorda a **bannmí** i **sanmí**. En aquest text també apareix a la 1ª columna 7ª línia. L'element **bin** és un conegut formant antroponímic (Untermann, J. MLH III, p. 219; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 259), tot i que estrictament podria ser un *Kurzname* en aquest segment sembla que hauria d'estar actuant com a element del lèxic comú. En aquesta línia, l'esquema **kaśír + te · bin + mí**, és aparentment idèntic al documentat a la 2^a línia **éroka + te · egjar + mí**, cosa que permetria considerar la hipòtesi d'un paral·lel funcional entre **egjar** i **bin** i entre **kaśír** i **éroka**.

1.ª C 5.ª L: [c2/4]+r+c3/5]i · tořbos · bankite (fig. 11-13).

El fragment inconnex no lliga clarament amb cap fragment i per tant la seva posició després de la restauració podria variar lleugerament. Tot i així les estimacions de signes perduts fan referència a la posició actual. El primer signe del primer fragment podria correspondre a un signe **a**, **ku** o **te**, tenint en compte que no apareix cap traç a la part conservada i que abans de la restauració s'entreveia un petit traç seguint la fractura. El darrer signe del primer fragment podria correspondre a un signe **ř**, **ku**, **te** o **mí**. El signe **to** està molt desgastat i la base no és visible, però la seva identificació sembla clara en la forma **to1**, tot i que la forma esperada per fer parella amb **ti4** seria **to2**. El signe **ř** podria ser un signe **ku**. La presència del signe **bo1** és també una sorpresa, ja que és un dels pocs casos segurs de la seva presència fora de les inscripcions duals, on s'interpretaria com a **ta2**. La forma esperada en una inscripció no-dual seria **bo2**. El text no esgota l'espai disponible, ja que s'hi hauria pogut afegir un altre signe.

]r+[(fig. 11).- Les reconstruccions **armí**[i ·] i **arte**[.] serien les més familiars.

]i (fig. 12).- Potser cal llegir]**mí**], omnipresent en aquesta columna.

tořbos (fig. 12-13).- El final **bos** està present al segment *ganikbos* del plom (G13.1) del Cigarraejo (Mula), que s'interpreta com un antropònim (Untermann, J. MLH III, p. 221 Faria, A. M. de 2000, p. 140; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 260) i també al segment *salibos* d'un plom (F17.1) de Los Villares (Caudete de Las Fuentes) que és interpretat com antropònim per Faria (2002b, p. 239). Potser podria tenir relació amb el segment *tořos+* d'una ceràmica pintada (F13.32) de Lliria.

bankite (fig. 13).- Apareix a la 4^a línia de la 2^a columna. També apareix en una ceràmica pintada (E4.2) del Castellillo d'Alloza. Podria ser una composició de **ban** (Annex 5) i **kite**, ja que a E4.2 està present el segment **kelsekite**.

1.ª C 6.ª L: [c2/3]nmí · bar[c3/5]mí · seneuřebas (fig. 11-13).

El primer signe visible hauria de ser un signe **n**, tot i que també podria ser **i**. El signe **u** podria ser un signe **tu** si el traç que hi ha a la base, que no lliga amb els laterals fos significatiu, però aleshores seria la única variant complexa usada, tot i que les variables complexes de **tu** i **ke** són freqüents en inscripcions no-duals. El signe **ř** també podria ser un signe **ku**. El signe **e** és dubtós, ja que el traç vertical està molt inclinat. Al final de línia hi ha espai per afegir un altre signe.

]nmí (fig. 11).- Probablement es tracti de **binmí**, **bannmí** o **sanmí**.

bar (fig. 11).- Comença com el primer segment de la 1^a línia **barete**.

]mí (fig. 12).- Altra cop l'element **mí** omnipresent en aquesta columna.

seneuřebas (fig. 13).- Potser **sene** sigui una variant de **seni** que es considerat un formant antroponímic (Untermann, J. MLH III, p. 231; Faria, A. M. de 2002b, p. 240). Un possible formant **euř** (Untermann, J. MLH III, p. 223; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 261) podria estar present a **ildíeuř** (A100.3). També **bas** es considerat un formant antroponímic (Untermann, J. MLH III, p. 214; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 257). Alternativament, cal tenir en compte que **bas** és un morf que

és pot aïllar amb certa freqüència en formes de morfologia complexa que normalment s'interpreten com a verbals i on **bas** podria estar actuant com a pronom.

1.ª C 7.ª L: [c2/3]te · ile+[c3/5] · binmi · nie (fig. 11-13).

Del darrer signe abans del segon trencament s'entreveuen rastres molt febles. El primer signe del darrer segment està erosionat, tot i que sembla un signe **n** també podria ser un signe **m** si el primer traç fos secundari.

]te (fig. 11).- Un altra segment amb l'omnipresent final **te**.

ile+(fig. 11).- Potser present a un dels ploms (*B7.34) de Pech Maho (Sigean) (Solier, Y. 1979, p. 82), **kanbulo** + **ilereutiniŕ**. Potser també a un dels ploms (C1.6) d'Empúries, **ilakotin**.

binmi (fig. 13).- Segment ja documentat a la 4ª línia de la 1ª columna.

nie (fig. 13).- El segment **mnie** de la 1ª línia de la 1ª columna i l'erosió superficial de la zona on apareix fan dubtar de que la lectura no fos **mnie**. Tot i que la lectura directa més probable és **nie**. La lectura **nie** confirmaria l'existència d'un morf **ni** relacionat amb **mi**. La presència darrera de **ni** del morf **e** (Annex 2), que apareix en aquest text darrera possibles antropònims com **anmngitar** + **e** i **lakugus** + **e**, seria un indicati a favor del caràcter pronominal de **ni**.

2.ª C 1.ª L: banegie · searímbedane · [-]arímbedane (fig. 14-16).

En l'espai perdut sembla que hi cabria un sol signe, però potser n'hi cabrien dos si fossin molt estrets. El signe següent podria ser **a** o **bi** i el següent podria ser **r** o **ku**.

Aquesta línia i la següent defineixen algunes regularitats que comparteixen alguns trets amb les definides a la 3ª línia de final **dane**, que es deixen interpretar com a formes verbals i que permeten plantejar que els segments amb final **bedane** també ho siguin. La freqüència d'aparició de **bedane** a les ceràmiques pintades no convida a interpretar-lo com a formant antroponímic, tot i que així s'ha interpretat almenys a **benebedan** + **er** (Untermann, J. MLH III, p. 217; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 258). En tot cas, **bedan** sí que actua com a formant antroponímic en una estela (E9.1) del Mas de Carbó de Dalt (Benassal), **sakarbedan**, menys clarament potser també en un plom (*C1.24) (Sanmartí, E. 1988, p. 100) d'Empúries, **turgosbetan**.

L1 C2	banegi	e	.	se	ar		mne			be	dane
L1 C2			.	[-]	ar	ba	mne			be	dane
L2 C2	anmngitar	e	.				ni	te	be	da[ne]	

banegie (fig. 14).- El morf **ban** (Annex 5), que ja apareix amb seguretat en aquest text en el segment **banmi** a la 2ª línia, a més de determinant i pronom, també en alguns casos sembla actuar com a formant antroponímic: per exemple **banŕor** (*B7.35) (Solier, Y. 1979, p. 83; Faria, A. M. de 1991, p. 83). L'element **egi**, que caracteritza el paradigma d'**egi** (Annex 14), i que està present al segment **banitegidane** d'aquest mateix text, també podria actuar en algun cas com a formant antroponímic: **bekuegi** (A100.10) i **uekoegi** (A101.3) (Faria, A. M. de 1999, p. 154; Faria, A. M. de 2002a, p. 127), tot i que el suposat signe **ki** final és un signe del signari sud-oriental amb valor discutit. Així doncs, **banegi** podria interpretar-se com un antropònim seguit del morf **e**, que apareix darrera possibles antropònims que ocupen la primera posició en línies d'aquesta columna, **anmngitar** + **e** i **lakugus** + **e**. També s'hauria de considerar la possibilitat que fos un apel·latiu, tenint en compte que els dos suposats formants són elements freqüents del lèxic comú. La funció del morf **e** (Annex 2)

investigadors consideren plausible que sigui marca de datiu (Silgo, L. 1994, p. 151; Faria, A. M. de 2006, p. 117).

sear^{me}bedane (fig. 15).- A més del repetitiu **bedane**, en el fragment **sear^{me}**, s'identifica un morf **me** que recorda a **mi** (Annex 6). Els paral·lels per **me** són poc clars: **ame** (D10.1), de l'estela de Fraga, es coneix per un dibuix antic i **ame** (E1.410), d'un pondus d'Azaila, és dubtós.

[**-**]ar^{ba}mebedane (fig. 16).- Llevat del final repetitiu **bedane**, restaria el fragment [**-**]ar^{ba}me que comparat amb el fragment **sear^{me}** del segment anterior sembla definir un morf **ba** que podria ser el mateix morf que apareix com al segment **banitekidane** davant de **ni** i al segment **banifer** davant del conegut **mi**. En els tres casos d'aquest text on és possible aïllar el morf **ba** (Annex 8), o potser **ba(n)** (Annex 5), apareixen a continuació formes similars: **mi**, **ni** i **me**. Alternativament, la reconstrucció [1]akubame permetria obtenir un formant antropònic conegut, **laku** (Untermann, J. MLH III, p. 228; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 265), però no encaixaria en l'esquema general.

2.ª C 2.ª L: an^{me}gitare · nitebeda[ne ·]ine^{to}o (fig. 14-16).

La fractura podria haver fet desaparèixer dos o tres signes. El signe **í** del darrer segment podria ser també **ku**, a més, sembla que sota d'aquest signe hi ha traces d'un signe, potser un signe **to**, fruit d'un error corregit. La redundància vocàlica del final no és normal, però sembla la única opció possible. Al final d'aquesta línia hi ha espai lliure suficient per un signe més.

an^{me}gitare (fig. 14).- Admet ser interpretat com un antropònim (Panosa, M.I. 2002, p. 341), **an^{me}gitar** + **e**, per la presència dels formants **an^{me}** (Untermann, J. MLH III, p. 210; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 254), present entre d'altres a l'antropònim **an^{me}ber** (F9.7), i en una forma similar a l'antropònim **anbels** (B1.140), i **gitar** (Untermann, J. MLH III, p. 226; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 264), present entre d'altres a l'antropònim **bastogitar** (F4.1), que podria correspondre a BASTV-GITAS (TS). Al final el morf **e** present darrera altres antropònims d'aquesta columna.

nitebeda[ne (fig. 15).- Amb els segments **nitekedane** i **banitegidane** de la 3ª línia podria estar constituint un esquema de tipus verbal: (**ba**) + **ni** + **te** + V + **dane**.

]ine^{to}o (fig. 16).- Segment sense paral·lels clars.

2.ª C 3.ª L: teikí^í · iustir · basetirí[**-**]suekate (fig. 14-16).

En el primer segment, a sota de **i** sembla que hi hagi **ki**, i a sota de **ki** sembla que hi hagi **í**, com si en un primer moment s'hagués oblidat del signe **i** i s'hagués corregit després. Al final de la línia hi ha espai lliure tres o quatre signes.

teikí^í (fig. 14).- Segment sense paral·lels clars.

iustir (fig. 15).- Aquest element és un dels segments més característics dels textos ibèrics, on apareix en diversos esquemes i variants: **iunstir**, **iumstir**, **iustir**, **iusdir** i **iunsdir**. Però l'ús d'**iustir** al text de La Joncosa no encaixa clarament en cap dels models coneguts (Annex 16).

basetirí (fig. 15).- Segment sense paral·lels clars.

]suekate (fig. 16).- Apareix altra cop el final **kate**.

2.ª C 4.ª L: lakuguse · erate · su^í[**-**]te · bankite (fig. 14-16).

El signe que hi ha just abans del trencament sembla un signe **í**, però també podria ser un signe **ku**. El buit que afecta el final del tercer segment només sembla haver fet desaparèixer un o potser dos signes. L'espai lliure al final de la línia permetria afegir uns quatre signes.

lakuguse (fig. 14).- Admet ser interpretat com un antropònim, **lakugu(í)s** + **e**, per la presència del formant **laku** (Untermann, J. MLH III, p. 228; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 265), present entre d'altres a l'antropònim **lakuar^{gis}** (C4.1), mentre que el segon formant, **gus**, podria ser una

variant del més freqüent morf **guís** (Annex 7), que alterna en algun esquema amb **mi**, i que almenys en un cas es documenta com a formant antroponímic, **aiuniguís**: (Velaza, J. 2003, p. 203). Al final, el morf **e** (Annex 2), present darrera altres antropònims d'aquesta columna.

efate (fig. 15).- Segment ja documentat a la 1^a línia de la 1^a columna.

suř[-]te (fig. 15).- **suř** és un formant present a l'antropònim **lořsuř** (*B7.35) d'un dels ploms de Pech Maho (Sigeon) (Solier, Y. 1979, p. 83; Faria, A. M. de 2000, p. 123) i que podria ser una variant de **sor** (Untermann, J. MLH III, p. 231, Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 268) present entre d'altres a **sortike** (C4.1) del plom del Castell de Palamós o de **soř** present a **sořike** (D2.1) de l'estela (D2.1) de La Roca (Sant Hipòlit de Voltregà). Si la lectura fos **suku[-]te** es podria posar en relació amb el segment **sukurba** del plom del Castellet de Bernabé (Llíria) (Silgo, L. 1996a, p. 204).

bankite (fig. 16).- Segment ja documentat a la 5^a línia de la 1^a columna.

2.^a C 5.^a L: ka[š]tir̄ · sikeikanšar · ger[e]iskar · +++[c0/2] (fig. 14-16).

El darrer signe abans del segon trencament hauria de ser un signe **r**, **te**, **ku** o **ř**. El trencament podria haver fet desaparèixer un signe, però s'ha de tenir en compte que l'amplada habitual de **te**, **ku** o **ř** quasi esgota l'espai disponible. Els signes següents estan molt erosionats i en algun cas semblen corregits, ja que pràcticament hi ha un continu de traços sense espais. El separador és molt dubtós i el primer signe sembla ser **ti**, però potser també **ta** o **bo**. El segon podria ser **ta** o potser **ko**, si els tènues traços horitzontals s'arribessin a confirmar, i el tercer podria ser **ti** o **bo**.

ka[š]tir̄ (fig. 14).- Es podria reconstruir el mateix element que encapçala la línia següent: **kaštir̄ + te**. Recorda l'element **kaštaun** de la tortera (D11.3) del Gebut i al **kaštaum** de la tortera de Sant Julià de Ramis (Burch, J. et al. 2001, p. 151; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964) i la llegenda monetària **kaštilo** (A97).

sikeikanšar (fig. 15).- Podria ser un antropònim **sikeikanš**, seguit del morf **ar** (Annex 1) que acompanya freqüentment antropònims. L'element **sike** és un formant antroponímic (Untermann, J. MLH III, p. 231; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 267) present almenys als antropònims **siketaneš** (G1.6) i **sikeunin** (F11.6 i C1.6). El possible segon formant **kanš** no està documentat, però amb l'altra sibilant apareix isolat en el fons de ceràmiques (p.e. E1.262), on podria ser un antropònim abreujat. Alternativament, es podria pensar en un antropònim de composició més complexa per la presència del formant antroponímic **šar** (Faria, A. M. de 2002a, p. 127; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 268) present a **ildiršar** (*B7.34-36) (Solier, Y. 1979, p. 82).

ger[e]iskar (fig. 16).- També podria ser un antropònim, ja que **iskar** podria ser una variant més del freqüent **iskeř** (Untermann, J. MLH III, p. 224; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 262), potser ja documentat a ARBISCAR (TS). Entre les possibles reconstruccions, **ger[e]iskar**, **geř[e]iskar**, **geriskar** o **geřiskar**, la primera és la més factible per raons d'espai, encara que el formant antroponímic **geře** (Untermann, J. MLH III, p. 226; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 263) fins ara sempre ha aparegut amb l'altre vibrant i en posició final: **biuręere** (C1.9), **adingęere** (*B7.34), **kulešęere** (*B7.34 i *B7.35) (Solier, Y. 1979, p. 80), **aršęere** (B1.31), etc. En canvi, el possible equivalent aquità (Faria, A. M. de 2002. 129) si que apareix en posició inicial: GEREXO (CIL XIII 164), GEREXSO (CIL XIII, 369) i CERECO (Gorrochategui, J. 2003, p. 31). L'alternativa **ker[te]iskar**, on **kerte** potser estaria present a **kertekun** (A6.6) (Untermann, J. MLH III, p. 226 nota 73; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 263), és poc probable, ja que l'espai disponible no és compatible amb l'amplada dels signes **te** d'aquest text. Una altra possibilitat seria **kekuiskar**, on **keku** podria ser una variant de CACV present a CACVSVSIN (TS).

+++[c0/2].- Entre les possibles reconstruccions, **tikoti[n]** o **tikoti[n]te** podria esdevenir idèntic, o quasi, al darrer segment de la 1^a línia.

2.^a C 6.^a L: kaštir̄te · alikikila · ořosubeta[c0/4] (fig. 14-16).

El primer signe dubtós podria ser **n**, **š** o **i**, i el segon **n**, **m**, **ti** o **ta**.

kaštírte (fig. 14).- Sembla el mateix element que encapçala la línia anterior **ka[s]tíf + te**.

alikikila (fig. 15).- No té paral·lels clars.

ofoosubeta[---] (fig. 15).- Ja documentat a la 1^a línia de la 1^a columna.

2.^a C 7.^a L: karasatiti · bidirikate · akari · ka[c0/4] (fig. 14-16).

El signe **s** del primer segment podria ser també un signe **ke**. El primer signe **ti** és irregular, ja que el traç central sembla més estret i descentrat.

karasatiti (fig. 14).- El signe **ti** repetit podria de ser un morf no gaire comú que aïllen Untermann (MLH III, p. 178) i Orduña (2006, p. 82). Si fos així restaria un segment **karasati** que admetria una possible interpretació com a antropònim, ja que **karas** podria tenir relació amb **kares** que es considerat per alguns investigadors un formant antroponímic (Faria, A. M. de 2000, p. 130; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 263), però no per Untermann (MLH III, p. 190) i **ati** apareix isolat en ceràmiques (p.e. E1.359 i E1.360), on podria ser un antropònim abreujat.

bidirikate (fig. 15).- El final **kate** és molt freqüent a la 2ª línia i en general darrera antropònims, però **bidi** és molt freqüent a l'inici de les formes probablement verbals del paradigma d'**efoka** (Annex 13).

akari (fig. 16).- Idèntic a un segment de la 3ª línia de la 1ª columna.

ka (fig. 16).- S/C.

CONCLUSIONS

Entre els elements del lèxic d'aquest text, cal destacar l'element **egiar** en l'esquema **efoka + te + egiar + mí**, que apareix quasi sempre en inscripcions realitzades en el moment de la producció sobre objectes singulars i que hauria d'estar indicant qui ha realitzat l'objecte: **efoka**. Tot i així, **efoka** no encaixa en els models estàndard d'antropònims, encara que combina amb morfemes habituals dels antropònims: **(a)r**, **te** i **mí**, potser s'ha d'interpretar com un apel·latiu relacionat amb les formes verbals del paradigma d'**efoka**. En tot cas, l'element **efoka** desenvolupa un paper clau en aquest text, ja que apareix entre els primers segments de les primeres línies.

Cal destacar que el text de La Joncosa proporciona el segon exemple on es documenta el morf **mí** integrat en l'esquema d'autoria, NP + **d(e)** + **egiar** + **(mí)**, presència que proporciona arguments addicionals per defensar la hipòtesi que aquest morf representi un pronom, potser un pronom personal de primera persona del singular en la forma no marcada, ja que en resultaria un esquema similar als que apareixen en d'altres epigrafies on els objectes parlen en primera persona (Agostiniani, L. 1982).

La presència en el text de la Joncosa de formes probablement verbals pels paral·lels amb d'altres esquemes considerats verbals, **banitegidane**, **nitekedane** i **nitebeda[ne]**: confirma l'existència del morf **ni** en posició compatible de morfema de persona-nombre, potser de 1ª persona del singular. Aquestes formes s'integren en un esquema general **{(ba)ni / (b)i / NP} + (te) + V** en el que encaixen la majoria de les formes dels paradigmes d'**egi**, **mbar** i **efoka**. L'ús de **banite** i els finals en **dane** acosten aquest text a l'estil de les inscripcions pintades de Llúria.

També cal destacar que la partícula **mí** apareix almenys nou vegades en aquest text, fet molt significatiu, ja que fins ara la presència de la partícula **mí** a les inscripcions més llargues era marginal, cosa que acosta aquest text en general a l'estil de les inscripcions sobre objectes personals i ceràmiques i en particular a l'estil dels textos de les inscripcions funeràries¹⁷.

¹⁷ Cinc cops a l'estela (F14.1) de El Pozo (Sinarcas), quatre a l'estela (E14.1) del Mas de Barberan (Nogueuelas), dos cops a l'estela (D10.1) del Pilaret de Santa

Quitèria (Fraga), i també dos cops a una placa de pedra (F11.14) de Sagunt. La única excepció és la tortera (C4.2) del Castell (Palamós) amb tres repeticions.

Un altra element destacat del text és **iustir**, variant del més freqüent **iunstir**, ja que és un dels elements més repetits en els textos ibèrics llargs i mitjans, tot i que el seu ús en aquest text no encaixa en cap dels models coneguts d'ús d'aquest element.

El text presenta una certa estructura en funció de la distribució dels sufixos. A la 2ª línia són freqüents els finals en **kate** i a la 3ª línia els finals en **dane**. A les dues primeres línies i especialment a la 1ª columna hi abunda la partícula **mi**, mentre que a la 2ª columna sembla que es produeixi un canvi de registre, ja que la partícula **mi** no hi apareix, però en canvi hi són freqüents els finals en **te** i **e**, així com els segments més probablement interpretables com a antropònims: **banegi + e**, **anmítar + e**, **lakugus + e**, **ger[e]iskar** i **sikeikanás + ar**. Tot i que hi ha alguns elements que apareixen a les dues columnes: **akari**, **bankite**, **ofosubeta** i **érate**.

L'estimació de la llargada original del text és aproximadament de 400 signes, dels que s'han conservat restes de 340, cosa que converteix aquest text en una de les inscripcions ibèriques més llargues conegudes, només superada per dos ploms de làtova (F20.1 i F20.3) i per un dels ploms d'Orlell (F9.7). Encara que a diferència dels ploms, escrits per les dues cares i en alguns casos amb textos sobreposats a la mateixa cara, el text de La Joncosa ha estat necessàriament concebut de forma unitària, ja que la inscripció ha estat realitzada en el moment de producció de la gerreta quan el fang encara estava tendre. La longitud de la inscripció de la gerreta de La Joncosa és excepcional, tant en termes absoluts com especialment si tenim en compte el tipus de suport i la tècnica d'incisió, i no encaixa en cap dels tipus de text fins ara coneguts en llengua ibèrica, encara que cal suposar que va ser creat amb intencionalitat cultural, potser estem davant del text ibèric que més s'acostaria a la categoria de creació literària¹⁸.

ANNEX I: ELS MORFS -(A)R I -(E)N

Els morfs **(a)r** i **(e)n** (Untermann, J. MLH III, p. 158 i p.164) apareixen majoritàriament en textos curts sobre ceràmica i sobre esteles darrera d'un antropònim i precedint freqüentment al morf **mi** (Annex 5). L'esquema més característic és NP + {(a)r / (e)n} + (N) + (**mi**). Aquest esquema s'interpreta genèricament com a marca de propietat, ja que hi ha consens en considerar que té per finalitat indicar que l'objecte, probablement de la classe N en els casos en què s'especifica, pertany a la persona que l'antropònim identifica, però no hi ha consens (Correa, J.A., 1994, p. 282; Silgo, L. 2000, p. 107; Velaza 2001, p. 296 i p. 298; Hoz, J. de 2001, p. 343; Rodríguez-Ramos, J. 2005, p. 47; Orduña, E. 2006, p. 60) sobre la funció concreta d'**(a)r** i **(e)n**, tot i que s'assimilen funcionalment en la major part dels casos a la marca de genitiu.

Coincideixo amb Rodríguez-Ramos (2003, p. 251) en què els morfs **(a)r** i **(e)n** s'exclouen mútuament, cosa que facilita interpretar-los com a al·lomorfs d'un mateix morfema, probablement la marca de genitiu. Els morfs **(a)r** i **(e)n** s'usen en contextos idèntics, on no s'aprecien diferències cronològiques, ni geogràfiques ni tipològiques: per exemple a dues esteles de Badalona, **mlbebiur + ar + mi** i **bandui + n + mi**, a dues ceràmiques àtiques d'Enserune, **lakubir + ar** (B1.17, nova lectura sobre dibuix) i **ibešor + en** (B1.25), a dues àmfores greco-itàliques de Pech Maho (Sigeon), **leistiger + ar + mi** (B7.17) i **erško + n + mi** (B7.11), a dues vaixelles de plata d'Abengibre (Albacete), **aibelof + ar + bitiar** (G16.1) i **aidurgi + n + betiar** (G16.3), etc. Ja a Correa (1994, p. 281) li va cridar l'atenció que **en** no combini amb **s** i que **ar** no ho faci amb **s** i **r**, però a falta de més dades considera

¹⁸ També s'ha plantejat pels ploms (F9.5-7) de la Punta d'Orlell (Hoz, J. de 1995, p. 60).

que podria ser degut a l'atzar. Recentment, Faria (2003, p. 316) planteja que l'ús dels morfemes (a)r i (e)n podria estar condicionat pel fonema final de l'antropònim: el morfem **ar** seria exclusiu dels antropònims acabats en **r**, **í**, **ś** i **n**, mentre que el morfem **en** no tindria cap restricció. També Rodríguez Ramos (2005, p. 47) considera viable l'existència d'un ús condicionat d'aquests morfemes pel fonema final de l'antropònim, però no entra en més detall. Al meu parer, l'ús condicionat dels morfemes (a)r i (e)n pel fonema final de l'antropònim és plausible¹⁹, atès que els antropònims acabats en **ś** combinen amb **ar**, els acabats en **s** i **r** amb **en** i els acabats en **e** amb **n**, pràcticament en tots els casos sense excepcions, mentre que els antropònims acabats en **n** i **í**, combinen principalment amb **ar**, però amb algunes excepcions que són molt freqüents entre les inscripcions més modernes. Els acabats en **i**, **o**, **u**, **a** i **l** no estan clarament documentats, però els tres primers semblen combinar amb **n**, els acabats en **a** amb **r** i els acabats en **l** amb **ar**.

ANNEX 2: EL MORF E

El morfem **e** s'identifica clarament darrera d'antropònims (Untermann, J. MLH III, p. 163; Orduña, E. 2006, p. 61), però la seva funció no és gaire clara d'acord només amb els contextos d'aparició, tot i que alguns investigadors consideren plausible que sigui marca de datiu (Silgo, L. 1994, p. 151; Faria, A. M. de 2006, p. 117). Entre d'altres possibles exemples: **baštáftin** + **e** en una àmfora itàlica (E1.308) d'Azaila. **iuntibilos** + **e** en un dels ploms (F17.1) de Los Villares (Caudete de las Fuentes). **kuleśar** + **e** a la pedra de Cruzy (*B11.1, Untermann, J. 2002a, p. 357). **uldiladi** + **e** al pondus de la Ciutadella de Calafell (Velaza, J. 2004, p. 328). **ederśor** + **e** per duplicat en un dels gravats rupestres de la Cerdanya (Oceja IV, Campmajó, P. - Untermann, J. 1993, p. 49, n.º 8). El morfem **e** també s'identifica bé darrera de possibles elements pronominals com **mí** (Annex 6), **asune** + **mí** + **e** (B1.45) o **ír**, **ír** + **e** (Annex 4).

ANNEX 3: EL MORF EI I ELS POSSIBLES NUMERALS

El morfem **ei** apareix darrera d'un clar antropònim a l'ostrakon (C3.1) del Mas Castellar (Pontós), **alotiker** + **ei** i en una ceràmica pintada (F13.6) de Lliria **balkeber** + **ei**. El morfem **ei** també combina amb els elements **ban**, **bi** i **sorse**, per formar possibles antropònims com **sorsei**²⁰ + **d(e)** (C1.8) i potser **biei**²¹ + **kate** (F20.1-B1) o **bancia** (*G7.5)(Untermann 1996a, 101) que defineixen l'esquema antropònimic Y" + **ei(a)** en el que encaixarien els antropònims aquitans BORSEI (Masc., 115) i LAVREIA (Fem. 239) (Gorrochategui, J. 1984, p. 364).

El morfem **ei** també apareix al final d'un grup d'elements (X), **or̄k(e)**, **lak(e)**, **kit(e)** i **et(a)**, que combinen amb els elements d'un altra grup (Y'), **íru**²², **laur**²³, **bors**²⁴, **śei**²⁵, **abar**²⁶ i **tor**²⁷, definint l'esquema X + **ei** + (**ke**) + Y'. A més, alguns dels elements del grup Y (Y' + Y''), **bi**²⁸, **borste**²⁹,

¹⁹ Grup (a)r: **fiś**, **tibaś**, **tigeś**, **tiger**, **teger**, **laur**, **lof**, **taf**, **iskef**, **biś**, **buś**, **biuś**, **ildif**, **abaf**, **berton**, **or̄din**, **bin** (amb **m̄r**), **ketin**. Grup (e)n: **adin**, **tařban**, **sesin(e)**, **ninar**, **śor**, **śar**, **baiser**, **śir**, **śif**, **bandoif**, **bof**, **auf**, **nius**, **bigis**, **ko**, **ur̄gi**, **ger**, **balke**, **baře**, **latie**, **agie**, **taur**.

²⁰ El text està realitzat sobre un petit pes de marbre: **sorsei** + **d(e)** + **er̄ketai** + **m̄i** (C1.8).

²¹ Potser també present a **bieinesir** (C0.2).

²² **or̄k(e)** + **e(i)** + **íru**+ [(C22.2), ostrakon.

²³ **or̄k(e)** + **ei** + **ke** + **laur** (D12.1), estela.

²⁴ **lak(e)** + **ei** + **bors** (F20.1B1), plom, **kit(e)** + **ei** + **bors** (F20.1A2), plom.

²⁵ **śalir** + **ste**[/]**lak(e)** + **ei** + **śei** (F20.2B), plom.

²⁶ **śalir** · **or̄k(e)** + **ei** + **abaf** (F9.6), plom, **or̄k(e)** + **ei** + **(a)bař** + **bau**[(o potser **ban**)](C22.2), ostrakon.

²⁷ [NP +]**ka** · **V** · **bale** · **et(a)** + **ei** + **tor** (F20.2B), plom, **lak(e)** + **ei** + **tor** (E4.6), ceràmica.

²⁸ **Z** + **ka** · **abaf** + **ke** + **bi** + **otař** (C0.2), plom.

²⁹ **borste** · **abaf** + **ge** + **borste** (C2.3), plom.

sorse, **abaí** i **tor**³⁰, juntament amb dos nous elements, **erdi**³¹ i **sisbi**³², semblen combinar entre sí seguint l'esquema (Y) + Y + **ke** + Y. Els patrons regulars de combinació dels elements del grup Y són un indicatiu de coherència de la proposta d'Orduña (2005, p. 497) d'identificar com a possibles numerals alguns elements ibèrics per la seva semblança amb numerals bascos: **orkei** / «(h)ogei» (20), **(a)baí** / «(h)amar» (10), **sorse** / «zortzi» (8), **sisbi** / «zazpi» (7), **sei** / «sei» (6), **bors(te)** / «bortz» (5), **lau(r)** / «laur» (4), **ifú** / «(h)iru» (3), **bi(n)** / «bi» (2), **ban** / «bat» (1) o **erdi** / «erdi» (½) (**irú** i **ban** no figuren entre els elements analitzats per Orduña). El fet que aquests elements apareguin en contextos propicis a la presència d'expressions quantitatives, quasi sempre ploms amb presència de xifres i elements lèxics que s'hi relacionen, **salir** i **bale**, i antropònims amb el morf **ka**, és un indicatiu de verssemblança. L'esquema antroponímic Yⁿ + **ei(a)** definit més amunt és un altre indicatiu de verssemblança, atès que alguns dels possibles numerals ibèrics que hi encaixen (**ban**, **bi** i **sorse**) podrien estar actuant com a base d'antroponims, tal com es documenta en l'onomàstica romana (PRIMVS, SECVNDVS, OCTAVIVS, etc.) i en l'aquitana (BORSEI i LAVREIA). Una primera prova de valor seria la presència aïllada d'**erder** (**erd** + **er**) en un semis (½ as) d'**ildirda** (Ferrer i Jané, J. – Giral Royo, F., 2007) així com en la marca de valor del semis d'**undikesken**, **eterder** (**et(a)** + **erder**), i en l'hemidracma d'**ars(e)**, **kiterder** (**kit(a)** + **erder**), on tindriem l'esquema (X³³) + **erder**, ja que provaria que almenys un dels elements analitzats per Orduña, **erdi** (**erd** + **i**), té plausiblement el valor suposat a partir de les semblances amb numerals bascos. També la presència de **ban** en les unitats de bronze d'**undikesken**: **etaban** (**eta** + **ban**), és un indicatiu favorable a considerar que **ban** és l'indicador de la unitat (Annex 5).

ANNEX 4: L'ELEMENT IRÉ

Untermann (MLH III, p. 181) integra **iré** en el seu paradigma pronominal amb un radical **ir** i un morf **e** i el relaciona amb els segments **irike** (G1.1) i **irika** (*C1.24, Sanmartí, E. 1988, p. 106). i F9.7). Per Untermann (1996, p.90) i per Rodríguez Ramos (2005, p. 53) **iré** podria ser un pronom o adjectiu demostratiu que podria *concordar* amb el nom al que precediria: **ir** + **ika** · **iunstir** + **ika**. També Orduña (2006, p. 104) considera **ir** un pronom.

Cal destacar que **iré** apareix freqüentment davant segments que es deixen interpretar com a noms comuns i per tant actuar com a determinant. En una tortera del Vilar (Valls) (Panosa, M.I. 1993, p. 215, n.º 25.1; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964 nota 40): **iré** + **kešta(m)n**. En una patera (C21.2) de plata de Tivissa: **bade** + **iré** + **baikar**. En un dels ploms (F9.5) d'Orlell (La Vall d'Uixó): ... + **iré** · **kutur** + **bi** + **d(e)** + **éroke** + **tetine**, tot i que en aquest cas amb un separador i amb **kutur** integrat en una de les formes del paradigma d'**éroke** (Annex 13). Potser en aquest cas **iré** actuaria com a pronom, com sembla ser el cas del text **bas** + **sumi** + **dadin** + **iré**, on apareix com a darrer element del text, integrat en una possible forma verbal (Silgo, L. 1996b, p. 304; Orduña, E. 2006, p. 195)

³⁰ **abaí** + **ke** + **tor** [(*H0.1) (Untermann, J. 1998, p. 12; Orduña, E. 2005, p.496), plom.

³¹ **abaí** + **i** + **en** · **sorse** · **erdi** + **ke** + **tor** (F13.2), plom (la lectura MLH és **abaisén**).

³² NP + **ka** · **sisbi** · (**a**)**baí** + **ke** + **ike** (*B1.373) (Sotier, Y. - Barbouteau, H. 1988, p. 81), plom.

³³ Els elements del grup X que combinen amb els possibles numerals del grup Y podrien representar unitats de mesura d'algun concepte quantificable (pes, capacitat, etc.) com el valor en el cas de les monedes: **et(a)** i **kit(a)**.

³⁴ L'absència del morf **(a)r** (Annex 1) és segura en el cas d'**eta** + **ban** i en el cas de **kutu** + **ban**, tot i que es coneixen les formes **etar** i **kutur**, mentre que la seva presència és segura en el cas d'**ustainabaí** + **ar** + **ban** (C8.2) i en el cas de **kit(a)** + **(a)r** + **ban**, atès que en altres monedes apareix com **kit(a)** + **erder** de forma simètrica a la combinació d'**eta** amb **erder** en la forma **eterder** (Ferrer i Jané, J. – Giral Royo, F., 2007).

³⁵ Annex 7.

d'una ceràmica pintada (F13.5) de Lliria. També en el plom F9.5 d'Orlell, **íre** apareix aïllat com a primer segment davant **bodotaś** que s'ha interpretat com un antropònim (Faria, A. M. de 1991, p. 85 Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 260), però no s'hauria de descartar interpretar-lo com a nom comú o apel·latiu, tenint en compte la seva elevada freqüència d'aparició en els ploms (F9.5-7) de la tomba d'Orlell (Untermann MLH III, p.221) i la casuística general d'**íre**.

ANNEX 5: EL MORF BAN

El morf **ban** esporàdicament sembla actuar com a formant antroponímic (Faria, A. M. de 1991, p. 83; Untermann 1996b, p. 133; Faria, A. M. de 2000, p. 130; Velaza, J. 2001a, p. 297; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 256): per exemple, **bilosban** (K1.3) o **banśor** (*B7.35) (Solier, Y. 1979, p. 82). Però l'esquema més característic en el que s'integra el morf **ban** és N + **ban** + **mí**, que està definit per les seqüències **seltarbanmí** en dues esteles i **kaštaumbanmí** en una tortera, esquema que es podria integrar en un de més general, {N + ((a)r)³⁴} + **ban** + (**mí** / **guś**)³⁵. En aquests esquemes, **ban** figura darrera segments que podrien ser noms comuns (Michelena, L. 1976, p. 358), atès que apareixen repetidament i en la mateixa forma sobre el mateix tipus de suport (**seltar**³⁶, **kaštaun** / **kaštaum**³⁷, **śali(r)**³⁸, **eta(r)**³⁹, **kita(r)**⁴⁰, **efiar**⁴¹, **baltuśer**⁴², **abardan**⁴³, **kaśes**⁴⁴ i potser **kutu(r)**⁴⁵ i **ustainabaś(ar)**⁴⁶) i per tant podrien estar identificant l'objecte o algun

³⁶ Esteles: **seltar** + **ban** + **mí** (F14.1) i **seltar** + **ban** + **mí** (Arasa, F. 1998, p. 79).

³⁷ Torteres: **kaštaum** + **ban** + **mí** · **ofoikaoir** (Burch, J. et al. 2001, p. 151; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964, nota 39) i **kaštaunbanguś** (D11.3; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964, nota 38).

³⁸ Dracmes i denaris de plata: **ildirđa** + **śalir** + **ban** (CNH, p. 175, n.º 8) i **śalir** + **ban** (CNH, p. 34, n.º 48).

³⁹ Unitats de bronze: **eta** + **ban** (CNH, p. 140, n.º 6).

⁴⁰ Didracmes de plata: **śaitabi** + **kitar** + **ban** (Ripollés, P.P. 2001, p. 167).

⁴¹ Ceràmiques pintades: **efiar** · **ban** (F13.19), **efiar** + **ban** (F13.20), **[e]riar** + **ban** (F13.24), **[e]riar** · **ban** (F13.44), **[e]riar** + **ban** (F25.1), **efiar** + **ban** (Castellet de Bernabé, Lliria) (Sarrion, I. 2003, p. 363), **efiar** · **ban**+ (Tossal de Sant Miquel, Lliria) (Inèdit, agraeixo la notícia a Vicent Escrivà del Museu de Lliria),] · **efiar** · **ban** + **guś** (F13.10) i potser **[efiar]** · **ban** + **guś** (F13.5) i **[efia]r** + **ban** + **guś** (F13.8). Per Untermann (2002b, p. 3; 2005 p. 1146) seria una forma verbal similar a **egiar** que podria tenir un significat similar a «pintar» o «escriure». També per Quintanilla (2005, p. 512) podria ser un verb. En contra de l'analogia amb **egiar**: 1) **efiar** quasi sempre és el primer element documentat (amb seguretat F13.19, F13.20 i inèdit) i mai apareix en l'esquema *NP + (te) + **efiar** tant característic per **egiar** 2) **efiar** sempre apareix seguit de **ban** 3) **efiar** és un terme exclusiu de la ceràmica pintada de Lliria, mentre que **egiar** apareix sobre una gran varietat de suports. Per Silgo (2002, p. 53) **efiar** seria una denominació genèrica que identificaria al vas.

⁴² Ceràmiques pintades: **baltuśer** · **ban** (F13.6) i **baltuśer** · **ban** + **de** · **guś** (F13.9). Potser també **[bal]tuśer** + **ban** (F13.7), llegit habitualment **[bal]tuśerti**. Per Quintanilla (2005, p. 512) i Untermann (2005, p.

1144) podria ser un verb. Per Silgo (2002, p. 53) identificaria un tipus concret de vas.

⁴³ Ceràmiques pintades: **abardan** + **ban** (F13.18 i F13.46). Per Rodríguez Ramos (2002a, p. 262) és un antropònim. Per Silgo (2002, p. 53) identificaria al vas, concretament al kalatos.

⁴⁴ Ceràmiques pintades: **kaśes** + **ban** (F13.5), si fos **kaśes** + **ban** + **i** + **te** · **egiar** o **kaśes** + **ba(n)** + **ni** + **te** · **egiar**, però no, si fos **kaśes** + **ba** + **ni** + **te** · **egiar**. Per Rodríguez Ramos (2002a, p. 262) i Faria (2000, p.130) **kaśesban** és un antropònim. Per Quintanilla (2005, p. 510) **kaśes** podria ser un apel·latiu.

⁴⁵ Tot i que a diferència dels anteriors, apareix sobre suports variats. Tortera: **kutu** + **ban** (Silgo, L. 2001, p. 350, fig. 1). Ceràmica pintada i plom: **ban** + **kutu** + **r** (F13.3 i *B738, Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 71), tot i que **ban** apareix en posició inicial. Per Velaza (2001a, p. 297) **bankutur** podria ser un antropònim.

⁴⁶ Documentat en un pes de pedra (C8.2) del Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet): **ustainabaś** + **ar** + **ban**. Podria ser un antropònim (MLH III, p. 209, Rodríguez Ramos, J. 2002a, p. 253), però la presència de **ban** i la casuística general podria afavorir la hipòtesi de que en realitat fos la indicació del pes (Untermann, J. 2002, p. 9), de forma similar a la probable indicació de valor de les monedes de **śaitabi**: **śaitabi** + **kita** + **ar** + **ban**. Aquesta hipòtesi podria encaixar amb la hipòtesi d'Orduña (2005, p. 492) d'interpretar **abaś** (10) com un numeral (Annex 3), on **ustain** podria ser la unitat de mesura base. A més, l'element **ustain** presenta un final semblant al de l'element **betain** + **ei** de la 3ª línia de la 1ª columna que presenta un morf **ei** que apareix freqüentment en d'altres elements que també combinen amb possibles numerals (Annex 3).

concepte estretament relacionat amb el seu ús o amb les persones que els usen⁴⁷. Per Michelena (1976, p. 357), Silgo (1994, p. 63) i Rodríguez Ramos (2004, p. 337 nota 39; 2005 p. 52) **ban** podria ser un determinant: adjectiu demostratiu o article. En canvi, Untermann (2002b, p. 3) integra **ban** en un paradigma verbal amb **eba**, **eban**, **ebanen** i **tebanen** amb un significat proper al llatí CVRAVIT.

Al meu parer, el fet que **ban** aparegui tan freqüentment associat a probables noms comuns, en lloc d'associar-se amb antropònims, fa més plausible la interpretació com a determinant. A més, la interpretació de **ban** com a determinant, potser en funció compatible amb la d'article indeterminat, encaixaria amb la seva presència en marques de valor de les unitats de bronze d'**undikesken**, on es deixa interpretar com a indicador de la unitat, **etaban** (= «un eta»?). El sistema proposat per Villaronga (1979, p. 127) pels bronzes d'**undikesken**, en què es relaciona el valor nominal de cada moneda amb el text que hi apareix, és un sistema sòlid⁴⁸ (Ferrer i Jane, J. 2007), documentat en més de 500 exemplars, en el que **eta** + **ban** és la marca de valor de la unitat de bronze⁴⁹ i apareix de forma abreujada com **eba** = **e(ta)** + **ba(n)**.

En altres casos el morf **ban** sembla actuar com un pronom (Rodríguez Ramos, J. 2004, p. 337 nota 39; 2005 p. 52; Orduña, E. 2006, p. 101), probablement demostratiu tenint en compte el seu ús habitual com a determinant. En particular alterna amb **mi** en els possibles esquemes verbals dels paradigmes de **mbar** i **egi**: {**bani** / **bi** / NP} + (te) + V + (**mi** / **ban**).

Probablement la forma **banmi**⁵⁰ en el text **tigirbalaur · ar + mi · ban + mi**, sigui un cas particular del primer esquema: (N) + **ban** + **mi** en la que el nom està determinat pel context i **ban** actua com a pronom. De forma similar a l'alternança de **ban** amb N + **ban** en el segon esquema: **bani + te + mbar · ban** · (F13.11) i {**balkeber + ei**} + **mbar** + {**baltuser + ban**} (F13.6). Per Orduña (2006, p. 109) **banmi** podria ser una forma pronominal complexa i per Rodríguez Ramos (2005, p. 53) un doble díctic amb el sentit «això d'aquí».

ANNEX 6: EL MORF MI

La partícula **mi** (Untermann, J. MLH III, p. 172) és un dels elements més freqüents dels textos ibèrics, ja que apareix aproximadament en un centenar d'inscripcions, majoritàriament textos curts sobre ceràmica i sobre esteles, que bàsicament s'estructuren en quatre⁵¹ esquemes:

⁴⁷ Per **kaštaun** he proposat (Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964) una interpretació com a apel·latiu femení.

⁴⁸ Al meu parer, la unitat de bronze seria el concepte al que hauria de fer referència **eta**, que també apareix com **eta** + (a)r en altres unitats. La marca de valor del semis (mitja unitat) és **eterder** (= **et(a)** + **erder**), on sembla raonable pensar que **erder** hauria de contenir el concepte de meitat. La presència aïllada d'**erder** en un semis d'**ildirda** (Ferrer i Jané, J. – Giral Royo, F. 2007) confirma la segmentació **et(a)** + **erder**.

⁴⁹ Per Untermann (MLH III, p. 204) i de Hoz (1995b, p. 322) el fet que **ban** aparegui en monedes de metall i pes divers exclou que **ban** sigui una marca de valor. Les possibles excepcions a la norma que es deriva del sistema de marques de valor d'**undikesken** s'hauran d'analitzar i explicar en el context particular de cadascun dels casos. En tot cas, el concepte d'unitat és aplicable

a monedes de metall diferent, pot variar en el temps i diferir entre seques.

⁵⁰ **banmi** també podria aparèixer a les ceràmiques pintades (F13.3) de Lliria,]+**banmibae**, i de Can Jordi (Sant Vicenç de Montalt) (Panosa, M.I. 1999, p. 276, n.º 16.1),]**banmi** i a un dels ploms (F9.5) de la Punta d'Orlell, **banmirešu**]. Tot i que en els dos primers casos la fractura impedeix comprovar la presència de l'esperat N.

⁵¹ La majoria d'investigadors (Untermann, J. MLH III, p. 512; Correa, J.A. 1994, p. 280; Silgo, L. 2000, p. 106; Hoz, J. de 2001, p. 346; Orduña, E. 2006, p. 59) consideren que n'hi podria haver un altre: NP + **ar** + **en** + **mi**, però coincideixo amb Rodríguez-Ramos (2003, p. 251) en què els morf (a)r i (e)n (Annex 1) s'exclouen mútuament, cosa que facilita interpretar-los com a al·lomorfs d'un mateix morfema.

NP + **mi**⁵², NP + **ar**⁵³ + (N)⁵⁴ + **mi**, NP + (**e**)**n**⁵⁵ + (N)⁵⁶ + **mi** i NP + (**e**)**n** + **mi** + (N)⁵⁷. Tot i que la partícula **mi** també n'és un element opcional, ja que en els mateixos objectes apareixen els esquemes: NP⁵⁸, NP + **ar**⁵⁹ + (N)⁶⁰ i NP + (**e**)**n**⁶¹ + (N)⁶². Així doncs, tots els esquemes anteriors es podrien resumir en dos que tinguessin en compte la variabilitat de la posició de **mi** respecte de N i l'opcionalitat de tots els elements excepte de l'antropònim: NP + ({**ar** / **en**} + (**mi**) + (N)) i NP + ({**ar** / **en**} + (N)) + (**mi**). Els quatre primers esquemes representen aproximadament el 90% dels casos de les ocurrencies de **mi** i tots plegats s'interpreten genèricament com a marca de propietat, ja que hi ha consens en considerar que tenen per finalitat indicar que l'objecte, probablement de la classe N en els casos en què s'especifica, pertany a la persona que l'antropònim identifica, però no hi ha consens sobre el valor concret de **mi** (Gómez-Moreno, M. 1945, p. 283; Tovar, A. 1954, p. 227; Jannoray, J. 1955, p. 433; Michelena, L. 1961, p. 19; Siles, J. 1980, p. 186; Untermann, J. MLH III, p. 172; Hoz, J. de 2001, p. 343; Velaza, J. 2001a, p. 296; Rodríguez Ramos, J. 2004, p. 290; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 53; Orduña, E. 2006, p. 108). Les hipòtesis d'interpretació més freqüents són pronom personal de la 1ª persona, verb copulatiu de la 1^a o la 3ª persona del singular, pronom demostratiu, pronom possessiu, marca de genitiu i marca de datiu.

El morf **mi** també apareix en l'esquema (N) + **ban** + **mi** combinant amb **ban** (Annex 5).

En altres casos el morf **mi** alterna amb **ban** en els possibles esquemes verbals dels paradigmes de **mbar** (Annex 15) i **egi** (Annex 14): {**bani** / **bi** / NP} + (**te**) + V + (**mi** / **ban**). En particular, el morf **mi** apareix darrera **egiar** com a element opcional en l'esquema d'autoria, NP + **d(e)** + **egiar** + (**mi**) en el text del punxó d'ós de La Peña de las Majadas (Castelnuovo, Teruel): **neřsetikan** + **d(e)** + **egiar** + **mi** (F15.1)⁶³. Potser també en el text **sorsei** + **d(e)** + **efketai** + **mi** d'un petit pes o tortera de marbre (C1.8) procedent d'Empúries (L'Escala).

La presència del morf **mi** tant en l'esquema d'autoria com en l'esquema de propietat planteja un parell d'equacions que podrien ajudar a esbrinar el valor més probable per **mi** amb l'ajut dels esquemes d'autoria i propietat de les epigrafies llatina, grega i etrusca⁶⁴

- Esquema d'autoria: NP + **d(e)** / **ta** + **egiar** + (**mi**). D'acord amb els esquemes d'autoria i similars de les epigrafies model, si **egiar** correspongués a una forma verbal d'un verb transitiu i si el morf **de**

⁵² **tařbanikoř** + **mi** (F2.2), **sakařbedan** + **mi** (E9.1), etc.

⁵³ **nřmkeildif** + **ar** + **mi** (C9.1), **bilosořdin** + **ar** + **mi** (B1.254), etc.

⁵⁴ **seřtunsořse** + **ar** + **seltar** + **m[i]** (X0.1) en una estela.

⁵⁵ **tautinko** + **n** + **m[i]** (E4.4), **ořiobare** + **n** + **mi** (B1.59), **taure** + **n** + **mi** (B4.9, nova lectura que permetria identificar el nom iberitzat d'un gal TAVROS potser també present a B1.357-359), etc.

⁵⁶ **ildifbigis** + **en** + **seltar** + **mi** (F5.1) en una estela.

⁵⁷ **eikeboř** + **en** + **mi** + (+)**kuan** (E5.1) en un recipient i **bandoř** + **en** + **mi** + **baikar** (Panosa, M.I. 1993, p. 186, n.º 8.2) en una tassa.

⁵⁸ **biřtetel** (E1.375), **sořintageř** (F2.3), **selgitięeř** (C2.20, nova lectura), etc.

⁵⁹ **aręitibas** + **ar** (B1.14), **aiduiskeř** + **ar** (C22.1, Faria, A. M. de 2002a, p. 121), etc.

⁶⁰ **konildif** + **ar** + **bitiar** (G16.5) i **aibeloř** + **ar** + **betiar** (G16.1).

⁶¹ **biřęeře** + **n** (C1.9), **biunius** + **en** (H11.1), **aibeęeře** + **n** (E1.288), etc.

⁶² **ořortarban** + **en** + **siltar** (E13.1), estela. Potser també **kalu** (o **galdu**) + **n** + **seltar** (E10.1), estela. **beteřko** + **n** + **giliř** (C2.22), ceràmica àtica: tot i que la base sembla correspondre a un plat, **kiliř** recordaria una possible adaptació ibèrica del grec κλιχ. Canviant l'antropònim per una autoritat emissora: una dracma de TARRACO de text **tařako** + **n** + **řalir**. I canviant l'objecte per una quantitat **kořasiř** + **en** + **e[ř]** (C0.1). La lectura MLH **latubare** + **n** + **tagiar** (B1.365) en un segell sobre dòlia és molt dubtosa i no encaixa en el model general: NP + **tagiar**.

⁶³ Per Rodríguez Ramos (2004, p. 258) l'element **mi** a l'esquema d'autoria definiria un esquema del mateix grup, que anomena d'acció, però per al que suposa una semàntica diferent que no especifica. Per Untermann (2005, p. 1143), **mi** en aquest text assenyalaria la interacció entre l'artista i el producte en el sentit «*es mi obra*».

⁶⁴ Els textos llatins van en majúscula, els grecs en alfabet grec i els etruscs en cursiva. TLE = M. Pallotino, *Testimonia Linguae Etruscae*, Florence 1968. LSAG = L. H. Jeffery, *The Local Scripts of Archaic Greece*, 1961.

identifiqués l'agent (**nefsetikan**), aleshores **mi** hauria de representar el pronom, bé personal de la primera persona del singular (ME(D)⁶⁵, μ(ε)⁶⁶, *mini*⁶⁷) o bé demostratiu singular (*cn / tn / etc.*)⁶⁸ que s'expressa en acusatiu a les epigrafies model, ja que representaria l'objecte pacient (el punxó). Interpretació que encaixaria amb l'esquema SVO del paradigma d'**éroka** (Annex 13).

- Esquema de propietat: NP + (**ar / en** + (N)) + (**mi**). D'acord amb els esquemes de propietat de les epigrafies model, si els morf **ar** i **en** són la marca de genitiu (Annex 1), N la classe d'objecte posseït i suposant que el verb copulatiu estaria elidit o no existiria com passa en moltes llengües, aleshores **mi** hauria de representar el mateix pronom exigut en l'esquema anterior, bé personal (ECO⁶⁹, εγο, mi⁷⁰) o bé demostratiu (*ca / ta / etc.*)⁷¹, però que a diferència de l'esquema anterior s'expressa en nominatiu a les epigrafies model, ja que representaria en aquest cas el subjecte.

Sense ser determinants, aquestes correspondències serien compatibles, amb una llengua que presentés una tipologia ergativo-absolutiva⁷², ja que tant el suposat objecte pacient (O), **mi**, en l'esquema d'autoria, com el suposat subjecte (S), **mi**, en l'esquema de propietat, serien els no-marcats. Pel que fa al tipus de pronom que expressaria la partícula **mi**, no hi ha cap dada determinant, però tenint en compte que l'altra possible pronom amb que alterna en alguns esquemes, **ban** (Annex 5), encaixaria millor com a pronom demostratiu, i la similitud⁷³ amb els pronoms de la 1ª persona del singular en basc, «ni», en etrusc, «mi», i en la família indoeuropea (llatí «ME», grec «με», etc.) fan atractiva la hipòtesi que **mi** fos el pronom personal de 1^a persona del singular en la forma no marcada.

ANNEX 7: EL MORF GU(Ř)S

Aquest morf podria aparèixer aïllat en un plom (G1. 1) de La Serreta (Alcoi) en alfabet grecoibèric si la forma *guřs* en fos una variant, hipòtesi que justifica la transcripció **guřs**, potser present també en la forma **guř** a: **nibar** + **guř** + **ban** + **nibar** + **guř** (F13.8). Tot i que en algun cas s'usa com a formant antroponímic, **aiuniguřs** + **kate** (Velaza, J. 2003, p. 203), el context d'ús més característic d'aquest morf és l'element **banguřs**⁷⁴ o **banguř**⁷⁵ de les ceràmiques pintades de Lliria, on sempre

⁶⁵ DINDIA MACOLNIA FILEAI DEDIT / NOVOS PLAVTIOS ME ROMAI FECID (CIL I 563), MED LOVCILIOS FECED (CIL I 2437).

⁶⁶ Εργοτιμος μεποιεσεν Κλιτιασ μεγραφσεν (LSAG p. 72 n.º 16).

⁶⁷ *mini mulwanece avile vipiennas* (TLE 35), *mini turuce larth apunas velethmalas* (TLE 35).

⁶⁸ *cn turce murila hercnas* [(TLE 149), *tn turce vel sveitus* (TLE 736).

⁶⁹ ECO C ANTONIOS (CIL XV 6122), EQO FVLFIOS (CIL I 479).

⁷⁰ *mi repesunas aviles* (TLE 765), *mi culixna v(elth) ura venelus* (TLE 3).

⁷¹ *ca suthi anes culcnies* (TLE 117), *ta suthi aviles thansinas* (TLE 158).

⁷² Sobre la no prou justificada tipologia ergativa de la llengua ibèrica (Hoz, J. de 2001, p. 344; Velaza, J. 2002, p. 274; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 91; Ballester, X. 2005, pp. 375-389; Orduña, E. 2006 p. 217).

⁷³ Encara que el valor precís del signe **m** no està clar. La proposta de representació de Gómez-Moreno (1945,

p. 278), **m**, es basa en una certa confusió causada perquè en aquell moment encara no era clara l'existència del signari celtibèric occidental, on **m** forma parella amb **n**, però és **n** la que s'usa per representar /m/, mentre que **m** s'usa per /n/. Als textos ibèrics, **m** combina trets vocàlics (/a/ o /u/) i nasals (/n/): **mi** / *nai* / **nai**, **mlbe** / NALBE, **nibar** / VMAR, **kařtaun** / **keřta(m)n** / **kařtaum**, **binm** / **bin** + **ar**, **mufes** / **mres** / **ufes** i **banmi** / **banui**. Per Correa (1999, p. 385 nota 57) **m** seria una representació més adequada. Per alguns investigadors (Untermann, J. 1998, p. 14; Rodríguez Ramos, J. 2000, p. 34; Hoz, J. de 2001, p. 338) **m** podria ser una vocal nasal.

⁷⁴] · **eriar** · **ban** + **guřs** (F13.10) i]**ban** + **guřs** (F13.5).

⁷⁵ [**eria**]r + **ban** + **gus** + **egiar** (F13.8). Potser] · **baltuřer** · **bande** · **gus**+], amb un morf **te** intercalat. Potser també [**ban** ·]**gus** · **begonildir**+]. En altres casos la seva identificació és menys clara (C18.7 i F20.4). L'assimilació de la vibrant podria seguir el mateix patró que en el cas de **bařskunes** / **baskunes** (A38).

seria possible reconstruir davant **eriar** o **baltuér**. **bangurís** també apareix en una tortera davant de **kaštaun** (D11.3; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964, nota 39) i amb els exemples anteriors definiria un esquema N + **ban** + **gu(f)s**. Per Untermann (2005, p. 1145) **bangurís** podria ser un apel·latiu. Per Rodríguez Ramos (2005, p. 60) **guís** podria ser un substantiu: regal, ofrena, etc. Al meu parer, l'alternança **baními/ bangurís** en torteres⁷⁶ permet integrar **gu(f)s** en l'esquema N + ((a)r) + **ban** + (**mi** / **gu(f)s**) i plantejar la hipòtesi que **mi** i **gu(f)s** pertanyin a la mateixa categoria funcional, és a dir que **gu(f)s** també fos un pronom. També per Orduña (2006, p. 105) **guís** podria ser un pronom i **bangurís** una forma pronominal complexa.

ANNEX 8: EL MORF BA

El morf **ba** (Untermann, MLH III, p. 159) no és gaire freqüent, però es pot aïllar amb certa claredat al segment **ba** + *garok* per contrast amb el segment *garok* + *an*, ambdós del plom de La Serreta (G1.1). Alguns investigadors plantegen la hipòtesi de que el morf **ba** sigui un morf verbal (Silgo, L. 1996b, p. 303; Orduña, E. 2006, p. 178) o en tot cas no nominal (Rodríguez Ramos, J. 2001, p. 14) per la seva presència com a prefix en possibles formes verbals. En concret Silgo (1996b, p. 303) aïlla **ba** en una suposada forma verbal, **ba** + **ni** + *ekar* + *se* (F6.1), i el relaciona amb el morf afirmatiu i condicional basc «ba», però cal tenir en compte que la seqüència **bani** alterna amb antropònims en els paradigmes de **mbar** (Annex 15) i **egi** (Annex 14). La relació d'ocurrències d'aquest morf podria augmentar si la seqüència **bani**, especialment freqüent a les ceràmiques pintades de Llúria i al paradigma de **mbar** (Annex 15), s'interpretés com **ba** + **ni** enlloc de **ba(n)** + **ni** o **ban** + **i** (Untermann, J. MLH III, p.160 i p. 161).

El morf **ba** potser també present a *sukur* + **ba** · *bidedean* i *egar* + **ba** (·) *bidiboan* (*F13.75) (Silgo, L. 1996a, p. 204), tot i que el separador en el primer exemple configura una casuística diferent a l'anterior, ja que **ba** actuaria com a sufix.

ANNEX 9: EL MORF NI

El morf **ni** ha estat identificat per Silgo (1996b, p. 303) en segments que interpreta com a possibles formes verbals, **ba** + **ni** + *ekar* + *se* (F6.1), **ni** + *suniar* (F11.25) i **ni** + *sunin* · +[(F13.11)⁷⁷, i el relaciona amb el pronom de 1ª persona del singular en basc «ni» per la seva semblança formal. L'existència del morf **ni** es pot verificar per contrast de les formes **ni** + *sun* amb la forma *bas* + *sumi*⁷⁸ + *dadin* + *ire* (F13.5). La relació d'ocurrències d'aquest morf podria augmentar si la seqüència **bani**, especialment freqüent a les ceràmiques pintades de Llúria i al paradigma de **mbar** (Annex 15), s'interpretés com **ba** + **ni**, o **ba(n)** + **ni**, enlloc de **ban** + **i** (Untermann, J. MLH III, p.160 i p. 161).

ANNEX 10: LA SEQÜÈNCIA (B)I

La seqüència **(b)i** apareix molt freqüentment encapçalant les suposades formes verbals del paradigma d'**eroka** (Annex 13) i formes similars com **bidegian** (*B3.2) (Solier, Y. – Barbotteau, H.

⁷⁶ *kaštaun* + **ban** + *mi* i *kaštaun* + **ban** + *guís* (D11.3; Ferrer i Jané, J. 2005, p. 964, notes 38 i 39).

⁷⁷ Potser s'hi podria afegir **ni** + *sun* + *banite*, que és llegit habitualment *nisanibanite* (F13.33).

⁷⁸ En aquest text també apareix *iumstir* en lloc de l'habitual *iumstir*, per tant la relació *sumi* / *sun* és directa. El contrast entre sibilants, **s** i **ś**, certifica la segmentació del morf **bas** inicial.

1988, p. 91). Alguns investigadors interpreten que darrera de **(b)i** hi podria haver un sol morf **bi**, que eventualment pot patir l'afèresi de la labial, bé per un fenomen dialectal (Untermann, J. 1996a, p. 92), o potser més general⁷⁹ (Quintanilla, A. 1998, p. 269; Faria, A. M. de 2003a, p. 218; Rodríguez Ramos, J. 2005 p. 87). Orduña (2006, p. 181 i 182) planteja l'existència de dos morfés diferents, **bi** i **i** o **b i**, i considera la possibilitat que tant **i** com **bi** fossin marques de la 3ª persona del singular, pel fet que en algunes formes del paradigma d'**efoka** alternen amb antropònims (Orduña, E. 2006, p. 211). Per de Hoz (2001, p. 346) l'únic morf seria **b**, ja que la **i** formaria part del nucli de la forma.

ANNEX I I: EL MORF KA

Tal com passa amb el morf **te**, cal tenir present que el signe **ka** podria estar representant almenys quatre valors diferents: /ka/, /ga/, /k/ i /g/. Tot i que en alfabet grecoibèric només se'n documenten dos: /k/ a *legusegik* i *bašk* (G.1.1) i /g/ a *šalirg* (G1.1). Així doncs, les probabilitats que el signe **ka** representi morfemes diferents són altes.

L'esquema més característic en el que s'integra el morf **ka** és NP + (i)⁸⁰ + **ka** + (N) + Num⁸¹. Aquest esquema apareix sempre en textos sobre plom, on el morf **ka** segueix a un antropònim i precedeix a una expressió numèrica, a vegades amb un possible nom⁸² que podria estar precisant a que fa referència la quantitat quan el context no ho precisa. En alguns casos les expressions numèriques es podrien expressar en forma lèxica⁸³ (Orduña, E. 2005, p. 65).

El morf **ka** també s'identifica en l'esquema NP + **ka** + **te** en textos sobre plom⁸⁴.

ANNEX I 2: EL MORF TE

Tal com passa amb el morf **ka**, cal tenir present que el signe **te** podria estar representant almenys quatre valors diferents: /te/, /de/, /t/ i /d/. Tot i que en alfabet grecoibèric només se'n documenten tres: /t/ a *gaibigait* (G.1.1), /d/ a *tebind* (G1.1) i a *boištindigišdid* (G1.1) i /de/ a *iride* (G1.2). Així doncs, les probabilitats que el signe **te** representi morfemes diferents són altes.

En alguns esquemes el morf **te** es pot aïllar fàcilment, ja que apareix entre elements coneguts. És el cas de l'esquema NP + **d(e)**⁸⁵ + **egiar** + (**mí**), on per la majoria d'investigadors el morf **te** seria la marca d'agent (Correa, J.A. 1994, p. 282; Velaza, J. 2002, p. 274; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 44;

⁷⁹ Fenomen que també podria estar darrera les alternances, **bolšken** (A40) / **olšken** (CNH, 211:7), **bon** (A40, A41 i A44) / **on** (CNH, 211:7, A36, A37, A39, A43 i A46) i **neronken** (A1) / NARBO (Plini 3, 32). Un cas similar potser podria ser el pas de l'aquità BONN al basc 'on', 'bo' (Gorrochategui, J. 1984, p. 187). Per Rodríguez Ramos (2005, p. 87) una de les explicacions del pas de /bo/ a /o/ es podria ser la caiguda de /b/ per aspiració. Aleshores, potser **nero(n)** i NARBO(N) fossin els equivalents ibèrics del formant antroponímic aquità NARHON / NARHVN / NARV[N] (Gorrochategui, J. 1984, p. 361; Faria, A. M. de 2002. 138).

⁸⁰ **neřseorđin** + **i** + **ka** + **eII** (C0.1) i **kaisufanař** + **i** + **ka** + **II** (C0.1).

⁸¹ **baisenius** + **ka** + **oIIIIII** (C0.2), **sosinbels** + **ka** + **oIII** (F9.8), **iskenius** + **ka** + **aII** (F9.8), **sakalaku** + **ka** +

aI + **oI** + **kiI** (G1.6), **biuřtager** + **ka** + (G7.2), **jilur** + **ka** + **ki** II + **e** IIIII (F20.2), etc.

⁸² **]nko** + **ka** · **akari** + **šalir** · **VL** [(F20.2) i] **tibeles** + **ka** · **akari** + **šalir** · **V** II [(F20.2).

⁸³ X + **ka** + **abař** + **ke** + **bi** + **otař** (C0.2), X + **ka** + **(a)bar** + **bin** + **kite** (*C21.6, Benages, A. 1990, p. 41) i **katubaře** + **ka** + **sisbi** · **(a)bař** + **ke** + **ike** (*B1.373) (Solier, Y. - Barbouteau, H. 1988, p. 81).

⁸⁴ **bilosbař** + **kate**, **talsko** + **kate**, **beleřtař** + **kate** i **stanko** + **kate** (C4.1), **aiuniguřs** + **kate** (Velaza J. 2003, p. 203), **uldibei** + **kate** (*C21.6, Benages, A. 1990, p. 41), **lauřiskeř** + **kate** (F9.5).

⁸⁵ En aquest esquema el morf **te** apareix amb la variant sonora, **de**, en els textos on més probablement s'usa el sistema dual (Ferrer i Jané, J. 2005, p. 963, nota 33). També és el cas de la seqüència **bide**, però no de **banite**.

Ballester, X. 2005, p. 388; Untermann, J. 2005, p. 1143; Quintanilla, A. 2006, p. 517), tot i que altres no ho veuen tan clar (Hoz, J. de 2001, p. 356; Orduña, E. 2006, p. 305).

El morf **te** també es pot aïllar bé en l'esquema NP + **te** + **iunstir**, on per paral·lelisme amb NP + **d(e)** + **egiar** alguns investigadors (Rodríguez Ramos, J. 2004, p. 282; Velaza, J. 2004, p. 329) també consideren possible que el morf **te** actuï com a marca d'agent.

També seria possible⁸⁶ identificar-lo en les formes del paradigma d'**éroka** (Annex 13) que comencen amb un antropònim, NP + **d(e)** + **érok(e)** + (**an**) + N, i per extensió en la resta de formes del mateix paradigma, N + (**b**)i + **d(e)** + **érok(e)** + (**an**), i en les formes relacionades de nucli variable, (**b**)i + **d(e)** + V + (**an**). També podria estar present de forma intermitent en els paradigmes de **mbar** (Annex 15) i **egi** (Annex 14): {**bani** / **bi** / NP} + (**te**) + V.

A més del seu ús en posicions compatibles d'actuar com a marca d'agent, el morf **te** també apareix combinant amb el morf **ka** (Annex 11) en l'esquema NP + **ka** + **te**.

ANNEX 13: L'ELEMENT ÉROKA

El paradigma d'**éroka** es considerat unànimement verbal per la seva complexitat morfològica. En concret, a partir d'un text sobre plom d'Ullastret (C2.6), Quintanilla (2005, p. 515) creu que **bidefokan** és un verb transitiu de significat proper a «donar», «rebre» o «exigir», per l'associació amb **salir** que faria d'objecte pacient i per al que hi ha un cert consens en acceptar que significa «moneda de plata» o similar, ja que apareix com a marca de valor de dracmes i denaris i en alguns ploms seguit de xifres. El text en què basa la seva proposta està mal llegit, atès que la lectura **bitef** és impossible i és un plom molt fragmentat que Quintanilla llegeix com si fos sencer, però el seu raonament encaixaria bé en el text **salaiarfigs + d(e) + érokan · salir oIII** del darrer plom de Tivissa (Velaza, J. 2003, p. 202), on com en l'esquema NP + **d(e)** + **egiar** (Annex 14) l'antropònim apareix marcat amb el morf **te** (Annex 12) que per la majoria d'investigadors seria la marca d'agent. Cal destacar que aquesta interpretació determinaria un ordre SVO, en contra de les hipòtesis d'un ordre bàsic SOV basada en criteris tipològics (Hoz, J. de 2001, p. 350; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 210; Orduña, E. 2006, p. 125).

Les propostes de segmentació del paradigma d'**éroka** són molt diverses⁸⁷, però al meu parer l'esquema més característic comença per **kutur**⁸⁸ i **salir**⁸⁹, potser noms comuns, i per **bas**⁹⁰, potser un pronom⁹¹ (Orduña, E. 2006, p. 170), i per tant podrien definir un esquema: N + (**b**)i + **d(e/i)**⁹² + (**e/i**)**fok(e)** + (**an**). Un altra esquema comença amb un antropònim seguit del morf **te**, probablement

⁸⁶ Velaza (2003, p. 202) ja considera l'alternativa NP + **te** + **rokán**. Rodríguez Ramos (2004, p. 264 i p. 269) analitza l'opció **bi-t(e)-éroke**, però no la considera viable.

⁸⁷ Per Untermann el nucli seria **bitef-/bitif-** (Untermann, J. 1986, p. 49; Untermann, J. MLH III, p. 184) o **bitef-/itef-** (Untermann, J. 1996a, p. 91; Untermann, J. 2001, p. 626), més un element **-(f)ok**. Silgo (1996b, p. 306) entre les formes que ell anomena analítiques aïlla un prefix **bid(e)-**, un lexema **éroke** i un sufix **-an**. Per de Hoz (2001, p. 346) el nucli seria **itef/itíf**, **b-** prefix i **-o**, **-ke** i **-kan** sufixos. Per Velaza (2001b, p. 645) el nucli seria **bite-**, però també considera l'alternativa NP + **te** + **rokán** (Velaza, J. 2003, p. 202). Rodríguez Ramos (2004, p. 264 i p. 269) considera **bite-/biti-** i **-(e)róke** per separat, tot i que analitza l'opció **bi-t(e)-éroke**, no la considera viable. Per Orduña (2006, p. 123) el nucli seria **tef / tif**, **b- i-** prefixos i **-o**, **-ke/-k** i **-an** sufixos.

⁸⁸ **bankuturbidefokan** (*B7.38) (Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 71), **iskutur · idefoke** (*D13.1, plom de Monteró (Camarassa)), i **kutur · bidefoketetine** (F9.5).

⁸⁹ **salirbidef[oke/ta]n** (F9.1A) i **salirbitifokan** (*B7.38) (Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 69).

⁹⁰ **basbidefo** [*H0.1] (Untermann, J. 1998, p. 13) i **kutubeike · basbidefoketine** (F9.7). Potser també **banbanbide** [*C21.7] (Benages, J. 1990, p. 46).

⁹¹ Podria alternar amb el també possible pronom **gu(f)** s (Annex 7) en el parell **gufsiauokeku / basiauokeku** (F9.7) i amb el també possible pronom **ni** (Annex 9) en el parell **ni + sunin** (F13.11) / **bas + sumidadiniye** (F13.5).

⁹² L'alternança **e/i** es produeix a vegades en el mateix plom: **salirbitifokan / bankuturbidefokan** (*B7.38) (Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 71), tot i que cal tenir en compte que podrien haver-hi textos sobreposats.

l'agent, desapareix la seqüència **(b)i**⁹³ (Annex 10) i el possible objecte passa al final⁹⁴ i per tant podrien definir un esquema: NP⁹⁵ + **d(e/i)** + **(e/i)rok(e)** + **(an)** + N. En un tercer esquema aparentment conviuen l'antropònim, la seqüència **(b)i**⁹⁶ i el morf **te**.

Si en el primer esquema prescindim del possible objecte i fem variable el nucli, es podria definir un esquema més general, **(b)i** + **d(e/i)**⁹⁷ + V + **(an)**, en el que també es podrien integrar un conjunt de formes que difereixen de les del paradigma d'**érocka** precisament en el nucli⁹⁸.

ANNEX 14: L'ELEMENT EGIAR

L'element **egiar**, que també apareix com **degjar** o **deegjar**, amb el morf **te** amb la variant sonora en els textos on més probablement s'usa el sistema dual (Ferrer i Jané, J. 2005, p. 963 nota 33), és un element molt característic dels textos ibèrics⁹⁹. Especialment en els textos curts on apareix en l'esquema NP + **d(e)** + **egiar**¹⁰⁰, s'interpreta com a marca de producció o autoria, ja que hi ha un cert consens en considerar que indica que el responsable de la producció de l'objecte és la persona identificada amb l'antropònim, de forma similar a l'esquema llatí NP + FECIT, ja que entre altres raons **egiar** és exclusiu de les inscripcions sobre objectes singulars de producció local que han estat molt probablement realitzades en el procés de producció de l'objecte que els hi dona suport. Quasi sempre fetes abans de la cocció quan el suport és ceràmic, però no necessàriament, com sembla ser el cas de l'esgrafiament d'una ceràmica grisa del Turó de Can Olivé (Cerdanyola del Vallés) (Panosa, M.I. 1993, p. 206, n.º19.2), on el text sembla realitzat amb la mateixa tècnica que la decoració del vas en la que s'integra.

Aquesta tesi s'origina per la suposada relació del segment **egiar** amb el basc *egin*, «fer» / «fet», tant per la seva semblança formal com perquè permetia interpretar alguns textos en el context de les escenes pintades a les ceràmiques de Lliria, on s'integraven (Beltrán, P. 1942, p. 51; Gómez-Moreno, M. 1945, p. 281). Posteriorment, Caro Baroja (1946, p. 192) i Tovar (1949, p. 30) ja interpreten **-ku egjar** amb el significat de «fet per», precedit per un sufix d'agent, llavors llegit **ku** i ara llegit **te**, per causa de la seva presència en una dracma saguntina (A33.2), on encaixava bé que s'indiqués la responsabilitat de l'emissió, interpretació que tindria paral·lels en monedes púniques com ha assenyalat Garcia-Belido (1993, p. 326). Encara que amb matisos en funció de cada investigador, aquesta via d'interpretació ha estat majoritàriament acceptada a mesura que l'aparició de noves inscripcions en reforçaven la plausi-

⁹³ L'alternança de la seqüència **bi** amb un antropònim també es documenta al parell **śalaiárgis** + **d(e)** + **ei** + **an** (*C21.8) (Velaza, J. 1994, p. 17; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 121, nota 1) i **bi** + **d(e)** + **ei** + **an** (*H0.1 i *D0.1).

⁹⁴ Orduña (2006, p. 162) en el mateix sentit.

⁹⁵ **a]dinbašteeroke/** (C17.1), **śalaiárgisdeřokan** · **śalir** (Velaza, J. 2003, p. 202) i **bastubarerdeřokanatur** (*D0.1) (Untermann, J. 1989b, p. 42).

⁹⁶ **tortonbalařbideřokan** (C17.1) i **salager** · **idirogedetan** (*C1.24) (Sanmartí, E. 1988, p. 106).

⁹⁷ L'alternança **e/i** es produeix en el mateix plom: **bidedean** / **bidiboan** (*F13.75) (Silgo, L. 1996a, p. 204).

⁹⁸ **biderukan** - (e)ruk (F17.2), **biterosan** - (e)ros (F17.2), **bidegian** - (e)gi (*B3.2) (Solier, Y. – Barbou-teau, H. 1988, p. 91), **śalir** · **bideian** - (e)i (*D0.1) (Untermann, J. 1989b, p. 42) i **bideian** - (e)i (*H0.1) (Untermann, J. 1998, p. 14), **egar** + **ba** + **bidiboan** - (i)bo (*F13.75), **sukur** + **ba** · **bidedean** - (e)de (*F13.75)

(Silgo, L. 1996a, p. 204) i **bideřtuan** - (e)řtu (*G7.5) (Untermann 1996a, 101).

⁹⁹ Al punxó d'ós (F15.1) de la Peña de las Majadas, a diverses ceràmiques (F13.3, F13.5-8, F13.21-22) de Lliria, a una ceràmica pintada (F17.7) de Los Villares (Caudete de Las Fuentes) a una dracma d'Arse (A33.2), a una falcata de procedència desconeguda (de Hoz, J. 1992, p. 330), al mosaic (K5.3) de La Caridad (Caminreal), a la tortera del Vilar (Valls) (Panosa, M.I. 1993, p. 215, n.º 5.1), a una ceràmica grisa del Turó de Can Olivé (Cerdanyola del Vallés) (Panosa, M.I. 1993, p. 206, n.º19.2) a una ceràmica grisa (C7.1) de Burriach (Cabrera de Mar), etc.

¹⁰⁰ **ársbigis** + **de** + **egjar** (A33.2; Gómez-Moreno, M. 1945, p. 280; Faria, A. M. de 2002a, p. 121; Velaza, J. 2002, p. 274), **likine** + **de** · **egjar** · **usekeřteku** (K5.3), **]+banbalkes** + **de** + **egjar**+ (de Hoz, J. 1992, p. 330; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 256), **bilosarķer** + **d(e)** + **egjar** (Panosa, M.I. 1993, p. 206, n.º19.2), **neřsetikan** + **d(e)** + **egjar** + **řiil** (F15.1), etc.

bilitat (Correa, J.A. 1994, p. 283; Untermann, J. 1994, p. 127; Panosa, M.I. 1999, p. 289; Hoz, J. de 2001, p. 354; Velaza, J. 2002, p. 273; Faria, A. M. de 2002a, p. 121; Rodríguez Ramos, J. 2004, p. 274; Quintanilla, A. 2005, p. 510). Tot i que d'altres investigadors (Silgo, L. 1994, p. 157; Pérez Vilatela, L. 1992, p. 354) consideren que **egiar** podria ser un substantiu indicatiu de càrrec o títol.

Un argument addicional de l'equivalència funcional de l'esquema NP + **d(e)** + **egiar** amb l'esquema NP + FECIT és la recent identificació de l'esquema NP + **tagiar** (probablement **ta** + **(e)giar**) en uns segells sobre dolia¹⁰¹ de la zona B, ja que té el suport explícit d'una gran part dels segells llatins sobre dòlia¹⁰².

Els morf **mi** (Annex 6) i **ban** (Annex 5) apareixen en alguns casos darrera **egiar** com a elements opcionals en l'esquema NP + **d(e)** + **egiar** + (**mi**¹⁰³ / **ban**)¹⁰⁴, on sembla plausible interpretar-los com a pronoms que representen l'objecte realitzat. A més, a les ceràmiques de Lliria, **egiar** s'integra en els esquemes: NP + **(de)** + **egiar**¹⁰⁵ i **bani** + **(te)** + **egiar**¹⁰⁶, on l'ús del morf **te** és intermitent. Finalment, l'existència de la forma **egien** (K28.1) permet identificar **egi** com a arrel de la forma **egiar**, arrel que també apareix en d'altres formes plausiblement verbals com és el cas de **bidegian** (*B3.2) (Solier, Y. – Barbouteau, H. 1988, p. 91) que s'integraria en l'esquema de nucli variable **(b)i** + **d(e)** + V + **an** del paradigma d'**eroka** i formes relacionades (Annex 13). Així doncs, sembla possible integrar aquests esquemes en un de general similar al del paradigma de **mbar** (Annex 15): **{bani / bi / NP / X} + (t(e) / ta / d(e)) + {egi + {ar / an / en}} + (mi / ban / Y)**.

ANNEX 15: L'ELEMENT MBAR

El seu ús com a formant antroponímic és clar en alguns casos: **mbaradin** (B1.283) en un grafit de propietat sobre una ceràmica d'Enserune i potser **mbarseti** (*F23.8, Allepuz, X. 1996, p. 6) en un plom de La Balaguera. També és plausible la seva probable equivalència amb VMAR: VMARBELES (TS), VMARILLVN (TS) i VMARGIBAS (TS). No és el cas de les ceràmiques pintades de Lliria, on la seva elevada freqüència ja ha fet plantejar que en aquest cas **mbar** tingui una funció diferent (Untermann, J. MLH III, p. 191; Velaza, J. 1991, p. 103), en concret per Rodríguez Ramos (2002, p. 272) podria ser un substantiu.

L'element **mbar** s'integra en un possible esquema NP + **mbar** + **{(mi)¹⁰⁷ / (N + ban)¹⁰⁸}**, on **mi** (Annex 6) alterna amb el subesquema N + **ban** (Annex 5). A més, **mbar** s'integra en els esquemes NP¹⁰⁹ + **te** + **mbar** i **bani**¹¹⁰ + **(te)** + **mbar** + **(ban)**, on el morf **te** (Annex 12) és opcional. Finalment,

¹⁰¹ **biurbedi + tagiar** (B8.20, nova lectura) i **biurko + tagiar** / **[i]beitiger + tagiar** (*B7.32, Ferrer i Jané, J. 2005, p. 963 nota 32, lectura revisada. Agraïxo a Eric Gailledrat (CNRS) les fotografies facilitades.

¹⁰² L(vcivs) TORIVS PILARO / HILARVS RVBRI FECIT (AE 1973, 0232), C(aivs) PIRANVS PHILOMOSVS F(ecit) / C(aivs) PIRANVS PRIMVS FE(cit) (AE 1986, 0239), M(arcvs) GALICIVS DIOPHANT(VS) F(ecit) (AE 1973, 0227), C(aivs) PIRANVS SOTERICVS F(ecit) (CEIPAC-13917), L(vcivs) LICINIVS FORTVNAT(VS) F(ecit) (CEIPAC-18646), HELVIVS MAHES FE(cit) (CEIPAC-18489), etc. Base de Dades CEIPAC, <http://ceipac.ub.edu>, i EDH, <http://www.uni-heidelberg.de/institute/sonst/adw/edh>.

¹⁰³ **nersetikan + d(e)** + **egiar** + **mi** (F15.1): punxó d'ós de La Peña de las Majadas (Castelnovo, Teruel).

¹⁰⁴ **un(i)skel + t(e)** + **ekiar · ban** (F13.21): (Faria, A. M. de 2002a, p. 123; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 258) ceràmica pintada de Lliria.

¹⁰⁵ **]kiskei · egiar** (F13.6), **uniskel + d(e) + egiar · kinsi** (F13.22) (Faria, A. M. de 2002a, p. 123; Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 258) i altres textos menys clars.

¹⁰⁶ **bani + egiar** (F13.7), potser **]ni + egi** (F13.56) i **kares + bani + te · egiar** (F13.5).

¹⁰⁷ **basibalkar + mbar + mi** de l'estela de Sinarcas (F14.1).

¹⁰⁸ **{balkeber + ei} + mbar + {baltuser + ban}** (F13.6), Untermann llegeix **bankebef**. El morf **ei** potser podria formar part de l'antropònim com passa en altres casos (Annex 3): **orsei** (C1.9).

¹⁰⁹ Potser **]ar · te + mbar + e + se** (F13.25) i potser **bonanti + te · nmbar + de** (F13.3).

¹¹⁰ **bani + mbar + e** (F13.72), potser també **]bainmbar** (F13.31) si fos un error per **]bani + mbar**, **ba]ni + te · mbar** (F13.40) i **bani + te + mbar · ban** (F13.11).

mbar també s'usa en l'esquema **bi**¹¹¹ + **de** + **mbar** + **ban** similar al del paradigma d'**eroka** i formes relacionades (Annex 13). Així doncs, sembla possible integrar aquests esquemes en un de general similar al del paradigma d'**egi** (Annex 14): {**bani**¹¹² / **bi** / NP / X} + (**te** / **de**) + **mbar** + {**mi** / (N) + **ban** / Y}. L'ús conjunt d'**egiar** i **mbar** a F13.6¹¹³ recordaria el de $\epsilon\pi\omicron\lambda\epsilon\sigma\epsilon\nu$ i $\epsilon\gamma\rho\alpha\gamma\sigma\epsilon\nu$ (nota 66) o potser el de FECID i DECID (nota 65).

ANNEX I 6: L'ELEMENT IUNSTIR

Aquest element apareix en diverses variants: **iunstir**¹¹⁴, **iumstir**¹¹⁵, **iustir**¹¹⁶, **iusdir**¹¹⁷ i **iunsdir**¹¹⁸. En alguns textos, **iunstir** apareix quasi sempre al començament del text (F7.1, *D0.1 i G1.1) i precedit freqüentment pel segment **neitin** (*H0.1, *C1.24, C2.8, *B11.1 i Tivissa), cosa que ha fet pensar que es tracti d'una fórmula de salutació (Hoz, J. de 1979, p. 236; Velaza, J. 1991, p. 80) o propiciatòria (Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 58). En altres textos, **iunstir** apareix darrera segments interpretables com a antropònims, a vegades sense morf (F9.2 B-1 i F7.1 A-2) i a vegades amb algun morf (F13.12, F9.7 B-3 i G15.1) entre els que el més freqüent és **te** (Pondus de Calafell, F17.2 A-1, F17.2 B i F13.5). La simetria amb l'esquema NP + **d(e)** + **egiar** ha fet pensar a Rodríguez Ramos (2004, p. 282) i a Velaza (2004, p. 329) que podria correspondre a una forma verbal. També s'ha considerat la possibilitat que sigui un substantiu (Untermann, J. 1996, p. 92; Rodríguez Ramos, J. 2005, p. 58), ja que apareix en un parell de textos, *C1.24 (Sanmartí, E. 1988, p. 106) i F9.7, precedit pel segment **ir** + **ika** i en aparent concordança, **iunstir** + **ika**. En alguns casos potser fa de formant antroponímic: **iunstirlaku** (F9.7) (Rodríguez Ramos, J. 2002, p. 265). En els ploms d'Orlell (F9.5, F9.6 i F9.7) apareix diversos cops precedit o seguit pel segment **uskeike** (Untermann, J. MLH III, p. 189). En els textos de les ceràmiques pintades de Lliria apareix precedit o seguit dels segments acabats en **bedane** / **bidane** (F13.5 i F13.12).

JOAN FERRER I JANÉ
C/ Tallers 22 bis 4t 7a
Barcelona 08001
joan.ferrer@ati.es

¹¹¹ **bidembar** + **ba[n]** (F13.16)

¹¹² **bani** + **ekar** + **se** (F6.1).

¹¹³ Probablement només falten els signes perduts del primer antropònim.]**kiske** **egiar** {**balkeber** + **ei**} + **mbar** + {**baltuser** + **ban**} (F13.6).

¹¹⁴ En una pedra (*B11.1) de Cruzy (Untermann, J. 2002a, p. 357), dos cops en un plom (*C1.24) (Sanmartí, E. 1989, p. 99) d'Empúries (L'Escala), tres cops al plom (*H0.1) de la col·lecció Marsal (Untermann, J., 1998, p. 14), en un dels ploms (G1.1) de la Serreta (Alcoi), en dos dels ploms (dos cops a F9.5 i sis cops a F9.7) de la Punta d'Orlell (La Vall d'Uixó), en un plom del Castellet de Banyoles (Tivissa) (Velaza, J. 2003, p. 203), en el plom (*G22.1) del Pixocol (Balones) (Fletcher, D. – Silgo, L. 1990, p.167), tres cops en el plom (F7.1) del Solaig (Betxi), en un plom (F13.2) de Lliria i en una ceràmica grisa (C2.8) del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

¹¹⁵ En un plom (*D0.1) de procedència desconeguda (Untermann, J. 1989, p. 40) i en dues ceràmiques pintades (F13.5 i F13.12) del Puig de Sant Miquel (Lliria).

¹¹⁶ En una ceràmica pintada (E4.2) del Castelló d'Alloza, quatre cops en un plom (F9.6) de la Punta d'Orlell (La Vall d'Uixó) i en un pondus de Calafell (Velaza, J. 2004, p. 328).

¹¹⁷ En dos dels ploms (F9.2 i F9.9) de la Punta d'Orlell (La Vall d'Uixó) i en dos ploms (dos cops a F17.2 i un a F17.3) de Los Villares (Caudete de las Fuentes). Tant la representació en alfabet grecoibèric com en signari dual indica que la dental és sorda, en canvi, a F17.2 i a F17.3 apareix amb sonora i amb l'altra sibilant, fets potser lligats.

¹¹⁸ En un plom (G15.1) del Llano de la Consolación (Montealegre del Castillo).

NUEVA LECTURA DE LA INSCRIPCIÓN IBÉRICA DE LA JONCOSA (JORBA, BARCELONA)

Uno de los elementos más característicos de este texto es el elemento **egiar** en el fragmento **éřoka + te · egiar + mí** que se integra en el esquema de autoría NP + **d(e) + egiar + (mí)** y que debería estar indicando quien ha realizado el objeto: **éřoka**. Aunque **éřoka** no encaja en los modelos estándar de antropónimos y quizás se ha de interpretar como un apelativo, la semántica del cual debería estar relacionada con las posibles formas verbales del paradigma de **éřoka**. En todo caso **éřoka** tiene un papel clave en este texto, ya que aparece entre los primeros segmentos de las primeras líneas combinando con morfos habituales de los antropónimos: **(a)r, mí** y **te**. Este mismo fragmento de texto proporciona el segundo ejemplo donde el morfo **mí** se integra en el esquema de autoría, presencia que apoya la hipótesis que este morfo represente un pronombre, quizás un pronombre personal de 1ª persona del singular en la forma no marcada, si es correcta la analogía con los esquemas de autoría de otras epigrafías, donde los objetos hablan en 1ª persona. La partícula **mí** aparece al menos nueve veces en este texto, hecho muy significativo, ya que hasta ahora su presencia en las inscripciones más largas era marginal, que acerca este texto al estilo de los textos de las inscripciones sobre estelas funerarias.

Otros elementos destacados de este texto son las formas probablemente verbales: **banitegidane, nitekedane** y **nitebeda[ne**, que permiten aislar el morfo **ni** en posición compatible de morfema de persona-número, quizás de la 1ª persona del singular. Estas formas se integran en un esquema general **{(ba)ni / (b)i / NP} + (te) + V** en el que encajarían la mayor parte de las formas de los paradigmas de **egi, mbar** y **éřoka**. El uso de **banite** y los finales en **dane** acercan este texto al estilo de las inscripciones pintadas de Lliria.

En los anexos se describe desde una perspectiva general el contexto de aparición de los morfos y elementos más característicos utilizados en el análisis de la inscripción de La Joncosa, así como las principales hipótesis de interpretación.

ANEXO 1: Los morfos **ar** y **en** se usan en función aparente de genitivo y en contextos idénticos, donde no se aprecian diferencias cronológicas, ni geográficas ni tipológicas. El hecho de que se excluyan mutuamente favorece la hipótesis de interpretarlos como alomorfos de un mismo morfema. Probablemente, su uso esté condicionado por el fonema final del antropónimo, puesto que los antropónimos acabados en **ś** combinan con **ar**, los acabados en **s** y **r** con **en** y los acabados en **e** con **n**, prácticamente en todos los casos sin excepciones, mientras que los antropónimos acabados en **n** y **ř**, combinan principalmente con **ar**, pero con algunas excepciones que son muy frecuentes entre las inscripciones más modernas.

ANEXO 2: El morfo **e** se documenta en algunos casos detrás de antropónimos, pero su función no es muy clara de acuerdo solo con los contextos de aparición, aunque algunos investigadores consideran plausible que sea la marca de dativo.

ANEXO 3: El morfo **ei** se documenta en el esquema **X + ei + (ke) + Y'** donde combina en contextos propicios a la presencia de expresiones numéricas con los elementos (**Y'**): **ířu, laur, bors, řei, abar** y **tor**. El morfo **ei** también aparece en antropónimos de esquema **Y'' + ei** donde combina con los elementos (**Y''**): **sorse, bi** y **ban**. A su vez los elementos del grupo **Y (Y' + Y'')**, junto con **erdi** y **sisbi**, combinan entre si siguiendo el esquema **(Y) + Y + ke + Y**. Estos patrones regulares de combinación son un indicio de coherencia de la propuesta de Orduña (2005, p. 497) de identificar como posibles numerales algunos elementos ibéricos con aparentes semejanzas con numerales vascos. La presencia de **erder**, una forma relacionada con **erdi**, en las marcas de valor de los semis de **ildířda** y **undikesken**, y en las hemidracmas de **ars(e)** certifica que al menos uno de los supuestos numerales tiene el valor esperado.

ANEXO 4: El elemento **íre** aparece delante de segmentos que se dejan interpretar como nombres comunes, **íre** + **kešta(ǵ)n** y **bade** + **íre** + **baikar**, donde podría actuar como determinante. También se integra en posibles formas verbales, **bas** + **śumi** + **dadin** + **íre** (F13.5), donde podría actuar como pronombre.

ANEXO 5: El morfo **ban** aparece en el esquema N + ((a)r) + **ban** + (ǵi) detrás de probables nombres comunes. **seltar**, **kaštaun**, **śalir**, **eta(r)**, **kita(r)**, **eǵiar**, etc. Esta asociación, hace plausible en este esquema la interpretación de **ban** como determinante, quizás con una función equivalente a la de artículo indeterminado, hipótesis que encajaría con su presencia en marcas de valor de **undikesken** como indicador de la unidad, **etaban** (= ‘un eta?’). En cambio cuando se integra en posibles esquemas verbales podría actuar como pronombre, como en el esquema {**bani** / **bi** / NP} + (te) + V + (ǵi / **ban**) común a los paradigmas de **ǵbar** y **egi**.

ANEXO 6: La partícula **ǵi** básicamente aparece en cuatro esquemas, NP + **ǵi**, NP + ar + (N) + **ǵi**, NP + (e)n + (N) + **ǵi** y NP + (e)n + **ǵi** + (N), que se interpretan como marca de propiedad, pero no hay consenso sobre el valor concreto de **ǵi**. La presencia del morfo **ǵi** como elemento opcional del esquema de autoría, NP + d(e) + **egiar** + (ǵi), aumentaría las opciones de que fuese un pronombre en función de objeto en este caso, de acuerdo con los esquemas de autoría de otras epigrafías, quizás el pronombre personal de 1ª persona del singular.

ANEXO 7: El contexto de uso más característico del morfo **gu(ǵ)s** es el elemento **bangu(ǵ)s** de las cerámicas pintadas de Lliria, donde siempre sería posible reconstruir la secuencia **eǵiar** · **bangu(ǵ)s** paralela a la secuencia **kaštaunbanguǵs**. La alternancia **kaštaumbanǵi** / **kaštaunbanguǵs** en fusayolas permite integrar **gu(ǵ)s** en el esquema N + ((a)r) + **ban** + (ǵi / **gu(ǵ)s**) y plantear la hipótesis que **ǵi** y **gu(ǵ)s** pertenezcan a la misma categoría funcional y que por lo tanto **gu(ǵ)s** también fuese un pronombre.

ANEXO 8: Algunos investigadores plantean la hipótesis de que el morfo **ba** fuese un morfo verbal por su presencia como prefijo en posibles formas verbales, pero se debe tener en cuenta que la secuencia **bani** alterna con antropónimos en los paradigmas de **ǵbar** y **egi**.

ANEXO 9: El morfo **ni** ha sido relacionado con el pronombre de 1ª persona del singular en vasco «ni» por Silgo que lo identifica en posibles formas verbales: **ba** + **ni** + **ekar** + **se** (F6.1).

ANEXO 10: La secuencia (b)i aparece muy frecuentemente encabezando las supuestas formas verbales del paradigma de **eǵoka** y formas similares como **bidegian** (*B3.2). Algunos investigadores interpretan que detrás de (b)i podría haber un solo morfo **bi**, que eventualmente puede sufrir la aféresis de la labial, otros ven dos morfos diferentes y para otros el único morfo sería **b**, ya que la **i** formaría parte del núcleo de la forma.

ANEXO 11: El esquema más característico en el que se integra el morfo **ka** es NP + (i) + **ka** + (N) + Num. Este esquema aparece siempre en textos sobre plomo, donde el morfo **ka** sigue un antropónimo y precede a una expresión numérica, a veces en forma léxica y a veces con un posible sustantivo que podría estar precisando a que hace referencia la cantidad.

ANEXO 12: Para la mayoría de investigadores el morfo **te** en el esquema NP + d(e) + **egiar** + (ǵi) sería la marca de agente y para algunos también en el esquema NP + **te** + **iunstir**. Quizás también sería posible identificarlo con la misma función en las formas del paradigma de **eǵoka** que empiezan con un antropónimo, NP + d(e/i) + (e/i)**fok(e)** + (an) + N, y por extensión en el resto de formas, N + (b)i + d(e/i) + (e/i)**fok(e)** + (an), y en las formas relacionadas de núcleo variable, (b)i + d(e/i) + V + (an). Así como en el esquema {**bani** / **bi** / NP} + (te) + V + (ǵi / **ban**) común a los paradigmas de **ǵbar** y **egi**.

ANEXO 13: El paradigma de **éroka** es considerado unánimemente verbal por su complejidad morfológica. El esquema más característico empieza por **kutur** y **salir**, quizás nombres comunes, y por **bas** quizás un pronombre, por lo que podría definirse el esquema: N + **(b)i** + **d(e/i)** + **(e/i)rók(e)** + **(an)**. Otro esquema empieza con un antropónimo, probablemente el agente, desaparece el morfo **(b)i** y el posible objeto aparece en posición final, por lo que podría definirse el esquema: NP + **d(e/i)** + **(e/i)rók(e)** + **(an)** + N. En un tercer esquema, aparentemente conviven el antropónimo y el morfo **(b)i**. El paradigma de **éroka** encajaría en un esquema general, **{(b)i / + NP} + d(e/i) + V + (an)**, en el que también se podrían integrar formas como **bidegian** (*B3.2).

ANEXO 14: El elemento **egiar** se interpreta como marca de autoría especialmente en los textos de esquema NP + **d(e)** + **egiar**, ya que hay un cierto consenso en considerar que indica quien es el responsable de la producción del objeto, de forma similar al esquema latino NP + FECIT. Entre otros argumentos, el uso de **egiar** es exclusivo de las inscripciones sobre objetos singulares de producción local que han estado muy probablemente realizadas en el proceso de producción del objeto. Algo más claro, es el esquema NP + **tagiar**, probablemente NP + **ta** + **(e)giar**, que aparece en unos sellos sobre dolia de la zona B, donde la equivalencia funcional con FECIT tiene el apoyo explícito de una gran parte de los sellos latinos sobre dolia.

El elemento **egi** se documenta en un caso en el esquema **bi** + **d(e)** + **egi** + **an** (*B3.2) que se integra en el esquema **(b)i** + **d(e)** + V + **(an)** del paradigma de **éroka**. También se documenta en los esquemas **bani** + **(te)** + **egi** + **ar** y NP + **(te)** + **egi** + **ar**. Estos esquemas definirían un esquema general: **{bani / bi / NP / X} + (t(e) / ta / d(e)) + mbará {mi / (N) + ban / Y}**.

ANEXO 15: El elemento **mbará** se documenta en un caso en el esquema **bi** + **de** + **mbará** (F13.16) similar al esquema **(b)i** + **d(e)** + V + **(an)** de las formas afines al paradigma de **éroka**. Así como en los esquemas **bani** + **(te)** + **mbará** y NP + **(te)** + **mbará**. Estos esquemas definirían un esquema general **{bani / bi / NP / X} + (te / de) + mbará + {mi / (N) + ban / Y}**.

ANEXO 16: El elemento **iunstir** aparece en diversas variantes: **iunstir**, **iustir**, **iuśdir** y **iunśdir**. En algunos textos, **iunstir** aparece al comienzo del texto precedido frecuentemente por **neitin**, circunstancia que ha hecho pensar que se trate de una fórmula de saludo.

JOAN FERRER I JANÉ
C/ Tallers 22 bis 4t 7ª
Barcelona 08001
joan.ferrer@ati.es

BIBLIOGRAFÍA

- AGOSTINIANI, L., 1982, *Le «iscrizioni parlanti» dell'Italia antica*, Firenze.
 BONFANTE, G. – BONFANTE, L., 1985, *Lingua e cultura degli Etruschi*, Roma.
 ALLEPUZ, X., 1996, «Epigrafía ibérica de La Balaguera (La Pobla de Tornesa, Castelló)», *Primeres Jornades Culturals a la Plana de L'Arc*, pp. 3-11.
 ARASA, F., 1998, «Estela antropomorfa con inscripció ibérica del Mas de Barberán (Noguera, Teruel)», *Archivo Español de Arqueología* 71, pp. 79-102.
 BALLESTER, X., 2001, «La adfinitas de las lenguas aquitana e ibérica», *Palaeohispanica* 1, pp. 21-33.
 BALLESTER, X., 2005, «Lengua ibérica: hacia un debate tipológico», *Palaeohispanica* 5, pp. 361-392.

- BELTRÁN, P., 1942, *Sobre un interesante vaso escrito de San Miguel de Liria*, Valencia: Servicio de Investigaciones Prehistóricas (Serie de trabajos varios VIII).
- BENAGES, J., 1990, «Escritura ibérica sobre plom», *Butlletí de la Real Sociedad Arqueológica Tarraconense* 12, pp. 41-46.
- BURCH, J. - NOLLA, J.M. - PALAHÍ, L. - SAGRERA, J. - SUREDA, M. - VIVÓ, D., 2001, *Excavacions arqueològiques a la muntanya de Sant Julià de Ramis. 1 El sector de l'antiga església parroquial*, Girona.
- CAMPMAJÓ, P. - UNTERMANN, J., 1993, «Les influences ibériques dans la haute montagne catalane: le cas de la Cerdagne», *Lengua y Cultura en la Hispania Prerromana*, pp. 499-520.
- CARO BAROJA, J., 1946, «Sobre el vocabulario de las inscripciones ibéricas», *Boletín de la Real Academia Española* XXV, pp. 173-219.
- CNH = VILLARONGA, L., 1994, *Corpus nummum Hispaniae ante Augusti aetatem*, Madrid.
- CORREA, J.A., 1993, «Antropónimos galos y ligures en inscripciones ibéricas», *Studia Palaeohispanica et Indogermánica J. Untermann ab Amicis Hispanicis Oblata*, pp. 101-116.
- CORREA, J.A., 1994, «La lengua ibérica», *Revista española de lingüística* 24, 2, pp. 263-287.
- CORREA, J.A., 1999, «Las nasales en ibérico», *Pueblos, lenguas y escrituras en la Hispania prerromana*, pp. 375-396.
- FARIA, A.M. DE, 1991, «Antropónimos em inscrições hispânicas meridionais», *Portugalia Nova Serie XI-XII*, pp. 73-88.
- FARIA, A.M. DE, 1997 «Apontamentos sobre onomástica paleo-hispânica», *Vipasca* 6, pp. 105-114.
- FARIA, A.M. DE, 1999 «Novas notas de onomástica hispânica pré-romana», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 2-1, pp. 153-161.
- FARIA, A.M. DE, 2000, «Onomástica paleo-hispânica: revisão de algumas leituras e interpretações», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 3-1, pp. 121-151.
- FARIA, A.M. DE, 2001, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (2)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 4-1, pp. 95-107.
- FARIA, A.M. DE, 2002a, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (3)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 5-1, pp. 121-146.
- FARIA, A.M. DE, 2002b, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (4)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 5-2, pp. 233-244.
- FARIA, A.M. DE, 2003a, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (5)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 6-1, pp. 211-234.
- FARIA, A.M. DE, 2003b, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (6)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 6-2, pp. 313-334.
- FARIA, A.M. DE, 2006, «Crónica de onomástica paleo-hispânica (11)», *Revista Portuguesa de Arqueologia* 9-1, pp. 115-129.
- FERRER I JANÉ, J., 2005, «Novetats sobre el sistema dual de diferenciació gràfica de les oclusives», *Palaeohispanica* 5, pp. 957-982.
- FERRER I JANÉ, J., 2007, «Sistemes de marques de valor lèxiques sobre monedes ibèriques», *Acta Numismàtica* 37.
- FERRER I JANÉ, J. - GIRAL, F., 2007, «A propósito de un semis de **ildifda** con leyenda **erder**. Marcas de valor léxicas sobre monedas ibéricas», *Palaeohispanica* 7.
- FLETCHER, D. - SILGO, L., 1990, «Breves noticias sobre el plomo ibérico de Pixocol (Balones)», *Alberri* 3, pp. 167-172.
- GARCÍA-BELLIDO, M.P., 1993, «El proceso de monetización en el levante y sur hispánico», *Lengua y cultura en la Hispania prerromana*, pp. 317-347.
- GÓMEZ-MORENO, M., 1945, «Disgresiones ibéricas: escritura, lengua», *Boletín de la Real Academia Española* XXIV, pp. 275-288.
- GORROCHATÉGUI, J., 1984, *Onomástica indígena de Aquitania*, Bilbao.
- GORROCHATÉGUI, J., 2003, «Las placas votivas de plata de origen aquitano halladas en Hagenbach (Renania-Palatinado, Alemania)», *Aquitania* 19, pp. 27-47.
- GUITART, J. - PERA, J. - MAYER, M. - VELAZA, J., 1996, «Noticia preliminar sobre una inscripción ibérica encontrada en Guissona (Lleida)», *Hispania Prerromana*, pp. 163-170.
- HOZ, J. DE, 1979, «Escritura e influencia clásica en los pueblos prerromanos», *Archivo Español de Arqueología* 52, pp. 227-250.
- HOZ, J. DE, 1992, «La inscripción de la falcata», *Estudios de Arqueología ibérica y Romana. Homenaje a Enrique Pla Ballesler*, pp. 330-338.
- HOZ, J. DE, 1995a, «Escrituras en contacto: ibérica y latina», *Roma y el nacimiento de la cultura epigráfica en occidente*, pp. 57-84.
- HOZ, J. DE, 1995b, «Notas sobre nuevas y viejas leyendas monetales», *Anejos de Archivo Español de Arqueología* XIV, pp. 317-324.
- HOZ, J. DE, 2001, «Hacia una tipología del ibérico», *Religión, lengua y cultura prerromanas de Hispania*, pp. 335-362.
- JANNORAY, J., 1955, *Enserune*, Paris.
- LUJÁN, E., 2005, «Los topónimos en las inscripciones ibéricas», *Palaeohispanica* 5, pp. 471-490.
- MICHELENA, L., 1961, «Comentarios en torno a la lengua ibérica», *Zephyrus* XII, pp. 5-24.
- MICHELENA, L., 1976, «Ibérico -en», *Actas del I Coloquio sobre Lenguas y Culturas Prerromanas de la Península Ibérica*, pp. 353-362.

- MLH I = UNTERMANN, J., 1975, *Monumenta Linguarum Hispanicarum. I Die Münzlegenden*, Wiesbaden.
- MLH II = UNTERMANN, J., 1980, *Monumenta Linguarum Hispanicarum. II Die iberischen Inschriften aus Sudfrankreich*, Wiesbaden.
- MLH III = UNTERMANN, J., 1990, *Monumenta Linguarum Hispanicarum. III Die iberischen Inschriften aus Spanien*, Wiesbaden.
- ORDUÑA, E., 2005, «Sobre algunos posibles numerales en textos ibéricos», *Palaeohispanica* 5, pp. 491-506.
- ORDUÑA, E., 2006, *Segmentación de textos ibéricos y distribución de los segmentos*, Departamento de Filología Clásica. Facultad de Filología de la UNED, Madrid.
- PANOSA, M.I., 1993, «Nuevas inscripciones ibéricas de Cataluña», *Complutum* 4, pp. 175-222.
- PANOSA, M.I., 1999, *La escritura ibérica en Cataluña y su contexto socioeconómico (Siglos V-I a. C.)*, Vitoria-Gasteiz.
- PANOSA, M.I., 2002, «Inscripción ibérica procedente de la Joncosa (Jorba, Anoia)», *Palaeohispanica* 2, pp. 333-353.
- PERA, J., 2003, «Epigrafía ibérica a la ciutat romana de Iesso (Guissona, la Segarra)», *Revista d'Arqueologia de Ponent* 13, pp. 237-255.
- PÉREZ-VILATELA, L., 1992, «Ibérico «egiar» en un epígrafe de Caminreal (Teruel)», *Trabajos varios del SIP* 89, pp. 351-360.
- QUINTANILLA, A., 1998, *Estudios de fonología ibérica*, Vitoria-Gasteiz.
- QUINTANILLA, A., 2005, «Palabras de contenido verbal en ibérico», *Palaeohispanica* 5, pp. 507-520.
- RIPOLLÉS, P.P., 2001, «Una leyenda monetaria inédita de Saitabi», *SAGVNTVM* 33, pp. 167-170.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2000, «Vocales y consonantes nasales en la lengua íbera», *Faventia* 22/2, pp. 25-37.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2001, «La cultura ibérica desde la perspectiva de la epigrafía: Un ensayo de síntesis», *Iberia* 3, pp. 17-38.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2002a, «Índice crítico de formantes de compuesto de tipo onomástico en la lengua íbera», *Cypsela* 14, pp. 251-275.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2002b, «La hipótesis del vascoiberismo desde el punto de vista de la epigrafía íbera», *Fontes Linguae Vasconum* 90, pp. 197-217.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2003, «¿Existe el doble sufijo de «genitivo» –ar –en en la lengua íbera?», *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló* 23, pp. 251-255.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2004, *Análisis de epigrafía íbera*, Vitoria-Gasteiz.
- RODRÍGUEZ RAMOS, J., 2005, «Introducció a l'estudi de les inscripcions ibèriques», *Revista de la Fundació Privada Catalana per l'Arqueologia ibèrica*, 1, pp. 13-144.
- SANMARTÍ, E., 1988, «Una carta en lengua ibérica, escrita sobre plomo, procedente de Emporion», *Revue Archéologique de la Narbonnaise* 21, pp. 95-113.
- SARRIÓN, I., 2003, «Dos nuevas inscripciones ibéricas del Castellet de Bernabé», *El Castellet de Bernabé*, pp. 363-368.
- SILGO, L., 1994, *Léxico Ibérico*, Valencia.
- SILGO, L., 1996a, «Inscripción ibérica sobre plomo de Castellet de Bernabé (Lliria)», *Revista d'Arqueologia de Ponent* 6, pp. 199-206.
- SILGO, L., 1996b, «Avance a un estudio de las formas flexivas en ibérico», *La Hispania Prerromana*, pp. 301-310.
- SILGO, L., 2000, «De nuevo sobre el «genitivo» ibérico –en», *Estudios de Lenguas y Epigrafía Antiguas – E.L.E.A.* 3, pp. 99-118.
- SILGO, L., 2001, «Grafitos ibéricos de El Palomar (Oliete, T)», *Palaeohispanica* 1, pp. 347-352.
- SILGO, L., 2002, «Las inscripciones ibéricas de Liria», *Arse* 36, pp. 51-79.
- SOLIER, Y., 1979, «Découverte d'inscriptions sur plombs en écriture ibérique dans un entrepôt de Pech Maho (Sigean)», *Revue Archéologique de la Narbonnaise* 12, pp. 55-123.
- SOLIER, Y. - BARBOUTEAU, H., 1988, «Découverte de nouveaux plombs, inscrits en ibère, dans la région de Narbonne», *Revue Archéologique de la Narbonnaise* 21, pp. 61-94.
- TOVAR, A., 1949, «Las monedas saguntinas y otras notas sobre inscripciones ibéricas», *BSEAA* 49-51, pp.25-34.
- TOVAR, A., 1954, «Sobre el planteamiento del problema Vasco-Ibérico», *Archivum* IV, pp.220-231.
- UNTERMANN, J., 1989a, «La gramática de los plomos ibéricos», *Veleia* 2-3, pp. 35-56.
- UNTERMANN, J., 1989b, «Nova inscripció ibèrica sobre plom procedent del país dels ilergetes», *Acta Numismàtica* 19, pp. 39-44.
- UNTERMANN, J., 1994, «Comentario a la inscripción musiva de Andelos», *Trabajos de Arqueología de Navarra* 11, pp. 127-129.
- UNTERMANN, J., 1995, «La lengua ibérica: nuestro conocimiento y tareas futuras», *Veleia* 12, pp. 243-256.
- UNTERMANN, J., 1996a, «Los plomos ibéricos», *Estudios de Lenguas y Epigrafía Antiguas – E.L.E.A.* 2, pp. 75-108.

- UNTERMANN, J., 1996b, «Onomástica», *El tercer bronce de Botorrita*, Zaragoza pp. 109-166.
- UNTERMANN, J., 1998, «Comentario sobre una lámina de plomo con inscripción ibérica de la colección D. Ricardo Marsal», *Habis* 29, pp. 7-22.
- UNTERMANN, J., 2001, «Algunas novedades sobre la lengua de los plomos ibéricos», *Religión, lengua y cultura prerromanas de Hispania*, pp.613-627.
- UNTERMANN, J., 2002a, «Dos nuevos textos ibéricos del sur de Francia», *Palaeohispanica* 2, pp. 355-361.
- UNTERMANN, J., 2002b, «Lengua ibérica y leyendas monetales», *X Congreso Nacional de Numismática (Madrid 1998)*, pp. 1-10.
- UNTERMANN, J., 2005, «La lengua ibérica en el País Valenciano», *Món ibèric als Països Catalans, XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà (2003)*, pp.1135-1150.
- VELAZA, J., 1994, «Sobre dos plomos con escritura ibérica: una revisión y una noticia», *Epigraphica* 56, pp. 9-28.
- VELAZA, J., 2001a = COMAS, M. - PADRÓS, P. - VELAZA, J., 2001, «Dos nuevas estelas ibéricas de Badalona», *Palaeohispanica* 1, pp. 291-299.
- VELAZA, J., 2001b, «Chronica epigraphica iberica II», *Religión, lengua y cultura prerromanas de Hispania*, pp.639-662.
- VELAZA, J., 2002a, «Ibérico –te», *Palaeohispanica* 2, pp. 271-275.
- VELAZA, J., 2002b, «Las inscripciones monetales», *ARSE-SAGVNTVM Historia monetaria de la ciudad y su territorio*, pp. 122-148.
- VELAZA, J., 2003 = ASENSIO, D. - MIRÓ, M. - SANMARTÍ, J. - VELAZA, J., 2003, «Inscripción ibérica sobre plomo procedente de Castellet de Banyoles (Tivissa)», *Palaeohispanica* 3, pp.195-204.
- VELAZA, J., 2004 = SANMARTÍ, J. - VELAZA, J. - MORER, J., 2004, «Un ponderal amb inscripció ibèrica del poblat d'Alorda Park (Calafell)», *Fonaments* 10/11, pp. 321-332.
- VILLARONGA, L., 1979, *Numismática antigua de Hispania*, Barcelona.

FIGURA 2a. *Vista lateral dreta*

FIGURA 2c. *Vista lateral esquerra*

FIGURA 2d. *Vista posterior*

FIGURA 2b. *Vista anterior*

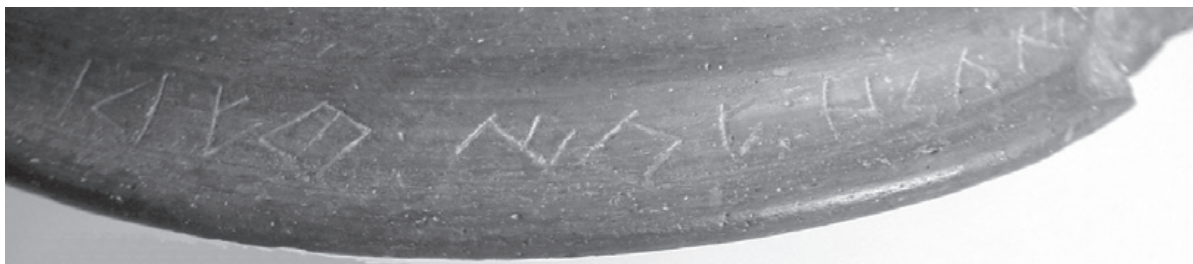

FIGURA 3. *Primera línia primera secció*

FIGURA 4. *Primera línia segona secció*

FIGURA 5. *Línies superiors primera secció*

FIGURA 6. *Línies superiors segona secció*

FIGURA 7. *Línies superiors tercera secció*

FIGURA 8. *Línies superiors quarta secció*

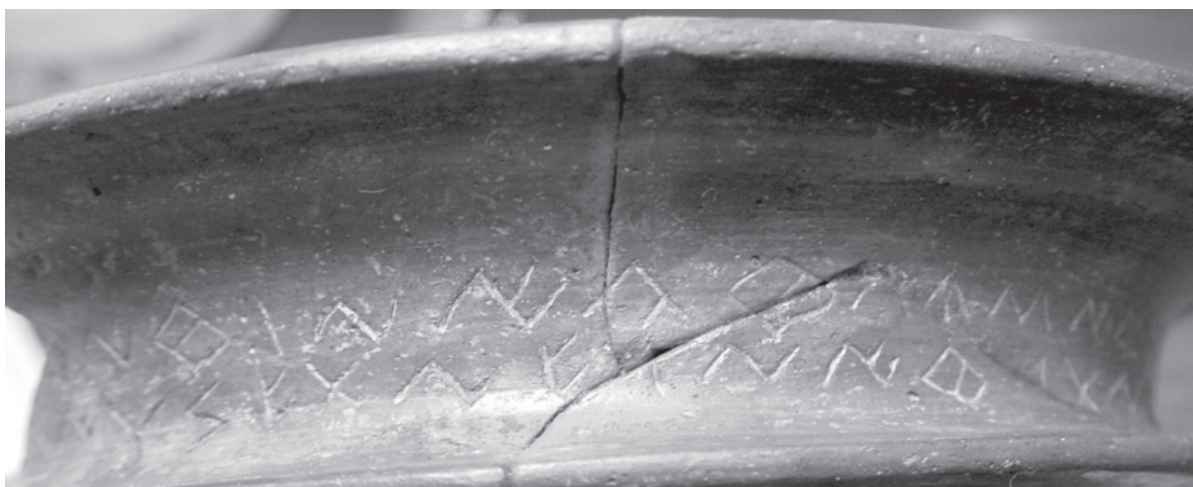

FIGURA 9. *Línies superiors cinquena secció*

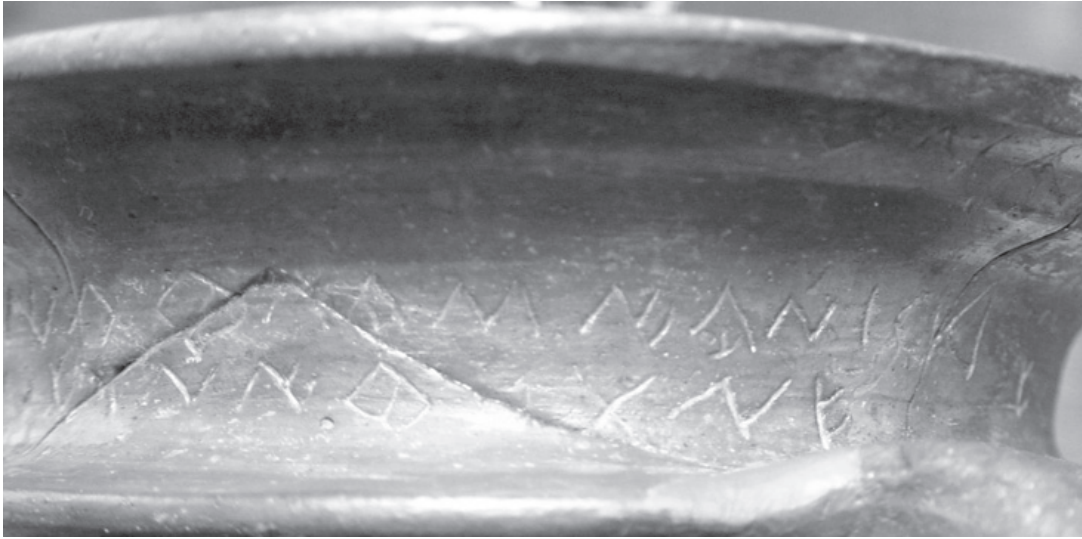

FIGURA 10. *Línies superiors sisena secció*

FIGURA 11. *Primera columna primera secció*

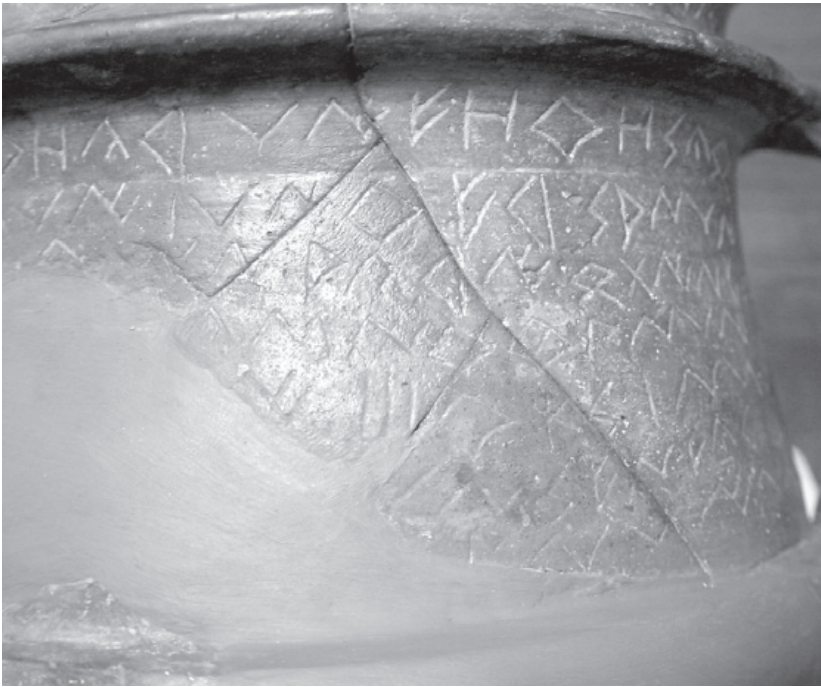

FIGURA 12. *Primera columna secció central*

FIGURA 13. *Primera columna darrera secció*

FIGURA 14. *Segona columna primera secció*

FIGURA 15. *Segona columna secció central*

FIGURA 16. *Segona columna darrera secció*